

Meeqqat inuusuttuaqqallu politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanniittut

Kikkut aamma sooq?

IMARISAASA NALUNAARSORNERAT

Siulequtqupp.	5
Aallarniutqupp.	7
Siunertaqqupp.	8
Misissuineq pilluguqupp.	8
Periutsitqupp.	9
Eqikkaaneq misissuinerullu inernerit pingaarneritqupp.	15
Kapitali 1 - Meeraq nalinginnaasumikqupp.	21
Meeqqat amerlassusiiqupp.	21
Pisutqupp.	22
Pinerliiffigisat - pinerliisut - ilaasut.qupp.	23
Arlaleriartutqupp.	28
Eqikkaaneqqupp.	29
Kapitali 2 Meeraq immikkutqupp.	31
Pinerliisimasutqupp.	31
Pinerluutigisaq.qupp.	31
Pinerliiffigisatqupp.	32
Pisut suussusiiqupp.	32
Kinguuassiuutigut atorneerluineritqupp.	34
Inunnit allanit politiinut tunniunneqartutqupp.	35
Nakuuserneritqupp.	35
Isumaginninnermi suliassatqupp.	35
Imminorneritqupp.	36
Eqikkaaneqqupp.	36

Kapitali 3 Inernerit allat	qupp.	37
Aalakoornartut / aanngajaarniutit	qupp.	37
Pisut aalakoornartut / aanngajaarniutit akuuffigisaat	qupp.	38
Kinguaassiuutitigut atonerluineq	qupp.	38
Inunnit allanit politiinut tunniunneqartut	qupp.	38
Nakuusernerit	qupp.	38
Isumaginninnermi suliassat	qupp.	38
Angerlarsimaffimmi perulluliornerit	qupp.	38
Suliniutit/iliuutsit	qupp.	38
Sumiginnagaanerup annertussusia	qupp.	40
Eqikkaaneq	qupp.	43
Ilanngussat	qupp.	44
Atuakkiat suliamut attuumassutillit	qupp.	50

ATUAKKAP SULIARINERANUT NASSUIAAT

**Meeqqat inuusuttuaqqallu politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanniittut
– kikkut aamma sooq?**

Kirsten Ørgaard aamma Jette Jensen

Naqeqqaarnera, 2005-imi siulliullugit naqiterneqartut

Copyright © Grønlands Arbejdsgiverforening, Nuuk

Nutserisoq: Kálíkkuluk Augustussen

Kukkunersiuisoq: Vera Leth

Ilusilersorneqarnera: Ivalu Risager aamma Nunatta Naqiterivia a/s

Naqiterisua: Nunatta Naqiterivia a/s

Nalunaarusiaq pissarsiarineqarsinnaavoq saaffiginninnikkut uunga:

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat

Tjalfesvej 3

Postboks 73

3900 Nuuk

Kalaallit Nunaat

SIULEQUT

Meeqqat sumiginnakkat Kalaallit Nunaanni amerlasoorujussuupput – meeqqat sulisuli inunngoratilli inuunerminni tunngavissaat qajannaartooreersut. Meeqqat sumiginnagaasut toqqissisimasumik eqqissisimasumillu inuunerminnik aallartitsinisamat periarfissinneqanngitsut.

Taamaattumik Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiata siulersuisui 2002-mi ukiakkut aalajangerput inooqataanikkut akisussaassusermik tigusiniarlutik aammalu meeqqat inuusuttuaqqallu sumiginnakkat atugarisaannik pitsaanerulersitsisussanik suliniutinillu pilersaarutinut peqataaniarlutik sulilu amerlanerusut sumiginnagaansaasa pitsaaliornissaanut peqataajumalluni. Misissuineq manna suliniutit aallartinneqarsimasut ilagaat.

Inuit suliamik ilisimasallit, inuinnaat naalackersuinermillu suliaqartut meeqqat inuusuttuaqqallu sumiginnagaasut pillugit ajornartorsiummik ilisimasaqarput, kisiannili meeqqat sumiginnakkat qanoq amerlatigisut paarsinerlunnerullu qanoq issusianut upernarsaatissat amigaataasimapput.

Misissuinerup „Meeqqat inuusuttuaqqallu politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaan-
niittut – kikkut aamma sooq?“ ingerlanneqarnissaa Danmarkimi Inatsisinik atortitsi-
nermut ministeriaqarfiup aamma Kalaallit Nunaanni Politimesterip akuerisimavaat.
Misissuinnikkut ilaatigut takutinneqassapput meeqqat inuusuttuaqqallu 0-17-inut
ukiullit qanoq amerlatigisut 2002-mi aamma 2003-mi politiinit akuliuffigineqarsima-
nersut aammalu sooq akuliuffigineqarsimanersut.

Pissusiviusunik misissuineq taamaattoq siullermik Nuummi misiligutitut paasisas-
sarsiornertut suliarineqarpoq. Tamatumani 2002-mi aamma 2003-mi ulloq unnuarlu
nalunaarusiat aamma politiit nalunaarusiaat paasissutissanik piviusunik nalunaar-
suinermut tunngaviupput, taakkulu meeqqat politiit nalunaarusiaanni ilanngun-
neqartartut ilisarnaataannut, nalunaarusiani sooq ilanngunneqartarnerannut tama-
tumunngalu patsisaasunut uppersaasaataallutik. Tamatuma kingorna siunertaavoq
misissuinerup nuna tamakkerlugu ingerlanneqarnissaa.

Inuuniarnermi ajornartorsiutit inummut akeqartarnerannik malitseqaannanngillat.
Innuttaasut ilaat inuttut ajornartorsiuteqarnermik kingunerisaanik inuussutissarsioqa-
taasinnaannginnerat pisortanillu pilersorneqartariaqarnerat aamma inuussutissarsiuti-
nik ingerlataqartunut inuiaqatigiinnullu tamanut aningaasatigut kinguneqartarpoq.
Ukioqatigiiaat inooqatigiinnikkut ingerlalluartut nunami ineriartortitsinissamut
qularnaarisussat ineriartortitseqataasussallu ineriartortitseqataaffigerusuppagut.
Taamaattumik neriutigaarput inooriaatsimik tarnikkullu kingornussisarnerup kipi-
tinneqarnissaanut ingerlanissamut misissuinerup inerneru aqutissiueqataassasut.

Misissuineq aningaasalersorneqarpoq NUNA-fondip, Tipsernermit Lottornermillu
anigaasanit, Pisiffik A/S-ip, Air Greenland A/S-ip, Nunatta Naqiterivia A/S-ip
aamma Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiata aningaasatigut tapersiinerisigut.

Ole Rud
Pisortaq
Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat
Grønlands Arbejdsgiverforening

AALLARNIUT

Meeqqat inuusuttuaqqallu sumiginnagaasernerat Kalaallit Nunaanni ajornartorsiutaavoq annertusiartuinnartoq ersarissartuinnartorlu. Meeqqat inuusuttuaqqallu amerlasuut inooqataanikkut tarnikkullu katsorsarneqanngisaannartunik artorsaateqarlutik peroriartortarput tamatumalu kinguneraa inersimasutut inuunermi ingerlalluarsinnaannginnerat.

Sumiginnaanermut patsisaasut suussutsimikkut amerlasoorujussuusinnaapput, pissutaasorli pingaarneq tassaavoq inooqataanikkut tarnikkullu kingornussisarnerup kipi-tikkuminaatsuullunilu katsorsaavigiuminaatsuunera.

Meeqqap pisariaqarluinnartumik tunngaviulluinnartumillu asannittumik isumassorneqarluni inerikkiartortinneqannginneranut pissutaasut assigiinngitsut pitsaanngitsullu ataatsikkut atugaasinnaapput. Angajoqqaat angajoqqaajunissamut piginnaaneqannginnerat namminnerlu inooqataanikkut ajornartorsiuteqarnerat taakkunungalu kattullugu imigassamik atornerluisuunerat amerlasuutigtut meerarpassuit atugarissaartuunnginnerannut toqqaannartumik ersittumillu pissutaagajupput.

Angajoqqaajusut namminneq sumiginnagaasimagunik ineriartornerminnilu toqqissimananngitsunik atugaqarsimagunik atugarisaat meeraannut sunniuteqarajuttarput. Nammineq meeraanermi sumiginnagaasimaneq nammineq meerarisanut tutsinneqarataannaavoq ajoraluartumillu tamanna ulluinnarni takussutissarpassuaqarpoq.

Ukiut kingullit 50-it ingerlaneranni qangaaniilli aalisartuunermik piniartuunermillu kultureqarnermiit Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit sukkaasoorujussuarmik ineriartortitsiviusimapput nunani tamalaani inuiaqatigiinnut assingujartuinnartumik. Taamatut sukkaasuumik ineriartorneq ilaatigtut inooqatigiinnikkut inuttullu arlalitsigtut akeqarsimavoq, tassami ineriartornermut kikkut tamarmik malinnaasinnaasimannngillat.

Inuit ilaat ajunngitsumik angusaqarsimapput, ingerlalluartunik tunuliaqutaqarlutik ingerlalluartuullutillu – ilinniagaqarsimapput, imminnut pilersortuullutik ilaqutariitullu peqqinnartumik inuuneqarlutik allalli ineriartornermut malinnaanissaminnut piareersimasimannngillat.

Taamaattumik inuusuttut ingerlalluartut atugarissaartullu aammalu katataasimasut – sorlassaaleqisut, soriarsinnaajunnaarsimasut inuiattut kinaassuseerussimasut taamaattumillu inuiaqatigiinnut kulturimullu ataatsimoorfiusumut ilaajunnaarsimasutut misigisimasut – akornanni nikingaleriartuinnartoqarnera takusinnaavarput.

Meeqqat inuusuttuaqqallu sumiginnagaasut amerlasuut pisariaqartinneqartumik ikiorserneqanngillat sulisussat aningaasallu amigaataanerat pissutigalugu – assersuutugalugu amigaataapput passunneqarnissamik neqeroorutit, ulloq unnuarlu paaqqinnit-tarfimmi inissat, tarnip pissusiinik ilisimasalinnit katsorsarneqarnissamut periarfissat, sulisut meeqqanik inuusuttuaqqanillu sullissisuusut ilinniarteqqinneqarnissamut periarfissaat.

SIUNERTAQ

Tamatuma periarfissaqarnera malillugu Nuummi politeeqarfimmi politiit nalunaarusiaat aamma ulloq unnuarlu nalunaarusiaat aallaavigalugit meeqqat inuusuttuaqqallu sumiginnagaasut Nuummi qanoq amerlatiginerannut paasissutissiisunik takusutissiisunillu kisitsisinik pissarsinissaq misissuinikkut siunertaasimavoq.

Misissuinerup inerneru atorreqarsinnaassapput suliamik ingerlataqartunit assigiinngit-sunik sulialinnit aammalu meeqqat inuusuttuaqqallu sumiginnagaasut atugarisaannik pitsaanerulersitsitsisussat suliniutit pilersaaruseranni aallartinneqarnerannilu aammalu pinerlunniartarneq pitsaaliorniarlugu aaqquissuinnermi.

Aammattaq nuna tamakkerlugu kommuninilu naalakkersuinikkut sulialinnit aam-malu meeqqat inuusuttuaqqallu pillugit aningaasanik tulleriarnermi misissuineq atorreqarsinnaassasoq siunertaavoq.

MISISSUINEQ PILLUGU

Misissuinnermi peqataasut tassaapput pilersaarummik aqutsisoq Kirsten Ørgaard, Marnip pissusiinik ilisimasalik AC-konsulentitullu Kalaallit Nunaanni Sulisit-situt Peqatigiiffianni atorfeqartoq, aningaasaqarnermut tunngasunik immikkut ili-simasalik aamma kisitsisit tunngavigalugit paasissutissiortartoq Jette Jensen kiisalu Nielsine Joelsen, ilinniarnertuunngorniaq ikiortaasoq. Kirsten Ørgaargip misissuineq aaqquissuussaraa, politiit nalunaarusiaannik aamma ulloq unnuarlu nalunaarusiaannik atuaasuusoq aammalu immersugassamut atorreqartumut nalunaarsuinnermut kingor-nalu misissueqqissaarnermut nalunaarusiallu uuma suliarineranut akisussaasuusoq. Nielsine Joelsenip, ilinniarnertuunngorniaq ikiortaasoq, isumagisarai ataqatigiissaaril-luni aaqquissuussineq paasissutissanillu ikkussuineq. Nalunaarsuiffittut immersugassap suliarinerani, programmip paasissutissanik immigassap ineriartortinnerani, paasissu-tissat nalilersornerini kiisalu inaarutaasumik misissueqqissaarluni sulinnermi Jette Jensen peqataavoq.

Aallaqqaammut isumaagalarpoq ukiuni 2001-imi, 2002-mi aamma 2003-mi Nuummi politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaasa politiillu nalunaarusiaasa misissu-ataarneqarnerannik misissuineq aallaaveqassasoq. Misissuinerulli ingerlanerani paasinarsivoq meeqqat inuusuttuaqqallu politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaannut ilanngunneqartartut ilimagisamit amerlanerusut. Taamaattumik ukiuni 2002-mi aamma 2003-mi ulloq unnuarlu nalunaarusiat misissuinnermut matumunnga kisimik tunngaviussapput. Piffissap ukiunik marlunnik sivisussusillip toqqarneqarneranut pat-sisaavoq ukiuni ataatsimi pisimasut immikkoorluinnartuusinnaanerani taamaattumillu pissusiviusunik takutitsisuusinnaannginnera, piffissamili ukiuni marlunni paasissutis-sat aalajaatsuunersut oqaatigineqarsinnaassaq. Misissuinnermi meeqqat 0-17-inut ukiulinni politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni ilanngunneqarsimasut tamaasa pillugit paasissutissat nalunaarsorneqarput. Oqaaseq meeraq atorreqaraangat pine-

qarpoq misissuinermi pineqartut. Meeqqat sumiginnagaasuusimasinnaasut kisiannili politiinut atuumassuteqalinngitsut misissuinerup inernerinut ilanngunneqanngillat.

Misissuinermi takutinneqarput politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni meeqqat akuuffigisaasa nalunaarsorneqarnerisa qassiunerat, kiisalu meeqqat qanoq amerlatigisut pineqarnerisut arlaleriartullu qanoq akulikitsiginersut.

Meeqqat nalunaarsorneqarput pinerliiffigisatut, pinerliisutut imaluunnit pisimasumi akuusimasutut immikkoortillugit. Aammattaaq naatsorsuutigaarput meeqqat qanoq amerlatigisut ilaqutariinni ulluinnarni perulluliorfiusuni aamma imigassamik aanngajaarniutinillu atonerluiffiusuni najugaqartuunersut pillugu paasissutissanik pissarsinissarput, aammalu meeqqat qanoq amerlatigisut sumukarfissaqaratik aqqusineri angalaaginnartuunerannut tunngasunik paasissutissarsinissarput. Kiisalu misissuinerup takutissinnaaniassavaa meeqqat qanoq amerlatigisut nakuuserfigineqarsimasutut, kinguaassiuutitigiut atonerlunneqarsimasutut, pinngitsaalineqarsimasutut allatullu pinerluffigineqarsimasutut politiinit nalunaarsorneqarsimanersut.

Misissuinerup aamma takussutissinnaassavaa meeqqat inuusuttuaqqallu qanoq amerlatigisut pinerluuteqarsimanersut, taakku ukiui pinerluutillu suussusia. Kiisalu politiinut saaffiginnittoqareerneratigit imaluunniit nalunaarutiginnittoqareerneratigit iliuutsit suut aallartinneqarsimanersut inernerit takutissavaat.

PERIUTSIT

Paasissutissanik katersuineq

Ukiunut 2002-mut aamma 2003-mut politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni paasissutissanik katersisoqarsimavoq. Nalunaarusiat tamarmik immikkortiteriffiusut meeqqat 0-17-inut ukiullit pinerliiffigineqarsimasutut, pinerliisutut imaluunniit pisimasuni ilaasutut paasissutissanut ilaapput. Kiisalu meeqqat ilaqutariinnikkut tunuliaqutaat pillugit paasissutissat pissarsiarinarneqarsimapput politiit nalunaarusiaat suliamik tunngasullit misissuataarnerisigit, tamatumunngali tunngassutillit pillugit paasissutissat naammattut pissarsiarineqarsinnaasimannimmata nalunaarusiami matumani taakku atorneqarsinnaanngillat. Politiit sulineranni pingaartumik sammineqarput suliamut pineqartumut tunngassutillit, meeqqat ilaqutariittut tunuliaqutaat pineqarpallaaratik. Taamaattumik misissuinerup inernerini taamaallaat tunngavigineqarput paasissutissat ulloq unnuarlu nalunaarusiani pissarsiarineqarsinnaasut.

Misissuinermi matumani paasissutissat pissarsiarineqarput ulloq unnuarlu nalunaarusiat nammineerluni misissuataarnerisigit, meeqqallu nalunaarusiani ilaasut pillugit paasissutissat nalunaarsorneqarput immersuiffissami suliamik naliliineq aallavigalugu Nuummilu politiit suleqatigalugit suliarineqarsimasumi. (**Ilanngussaq 1**). Immersuiffissami nalunaarsuinermi pineqarpoq meeraq arlaannik patsiseqartumik politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni ilanngunneqarsimasoq. Assersuutigalugu nukappiaqqat pingasuullutik biilimik tillissimappata nalunaarsuinerit pingasuussarput – ataaseq nukappiaqqamut ataatsimut. Paasissutissanut ilanngunneqanngillat nalunaarutiginninnerit ajortumik iliuuseqarfiusimannngitsut politiit takkunneranni

paasineqartut, tassa imaaratarsinnaammat tamatumani ilumuunngitsumik (pissutis-saqanngitsumik) nalunaarutiginnittoqarsimasoq. Paasissutissanik katersuineq pillugu paasissutissat sukumiinerusut suliamut tunngassuteqartut immersuiffissap (*ilanngus-saq 1*) imarisaasa ilaanik ataani eqqartuisoqassaaq.

Meeraq

Meeraq pinerliiffigineqarsimasutut nalunaarsorneqassaaq meeraq toqqaannartumik pinerluffigineqarsimappat iliuseqarfigineqarsimappallu meeqqamut tassungarpiaq tunngasuuppat tutsinneqarpallu. Meeraq pinerliisutut nalunaarsorneqassaaq iliut-simi meeraq nammineerluni peqataasimappat. Meeraq ilaasutut nalunaarsorneqas-saaq pisimasumi allat iliuseqartuusimappata pisimasumilu meeraq toqqaannartumik iliuseqaqataasimanngippat kisiannili najuussimalluni – pisimasut matumani tassaa-sinnaapput angerlarsimaffimmi perulluliornerit, tassa angajoqqaat oqaasiinnaat ator-lugit kamaannerat imaluunniit paanerat aaqqiagiinngissullu taamaallaat angajoqqaat akornanni pippat. Aaqqiagiinnginnermut meeraq pissutaappat, assersuutigalugu inuu-suttoq angerlarsimaffimmi kamarujussuarpat, taava inuusuttoq angerlarsimaffimmi perulluliornermut pissutaasutut nalunaarsorneqassaaq.

Meeraq nakuuserfigineqarpat taamaaqataanilluunniit pineqarpat, meearlu erngertu-mik napparsimmaviliaanneqarpat aqaguanilu aatsaat killisiorneqarpat, meeraq pisi-masumi ataasiaannarluni nalunaarsorneqassaaq, aamma meeraq ulloq unnuarlu nalu-naarusiorfimmi marloriarluni nalunaarsorneqarsimagaluarpalluunniit – pisup pinerani aammalu killisiuinermi.

Meeqqat angerlarsimaffimmut imaluunniit ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmut an-gerlanngitsoortut angajoqqaallu imaluunniit ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmi su-lisut meeqqamik ujaarlernissamut politiinut ikioqqullutik sianersimappata, iliuseqar-simasutut nalunaarsorneqassapput, tassa matumani pineqarmata meeqqap piaraluni iliuseqarnera.

Meeqqat eqimattatut nalunaarsorneqassapput ulloq unnuarlu nalunaarusiorfinni taa-maallaat taaneqarsimappata meeqqatut imaluunniit meeqqatut eqimattatut inuttut normui ilanngunnagit, taakkulu immersuiffissami taamaallaat nalunaarsorneqartar-put. Matumani pineqartut tassaasinnaapput meeqqat illut portusuut qaliaanni pin-guartut imaluunniit puttaartut.

Pisimasoq

Isumaginninnermi suliassani nalunaarsorneqartuni taakku suussutsinut marlunnut avissimavagut, angerlarsimaffimmi perulluliornerit aamma isumaginninnermi suli-assanut. Tamatumunnga pissutaapput isumaginninnermi suliassat immikkoortinniar-neqarnerat tamatumuunala angerlarsimaffimmi perulluliornerit annertussusaasa ta-kussaasunngortinniarneqarnera. Matumani pineqarpoq pisuni ataasiakkaani suliamut tunngatillugu namminerisamik nalilersuineq.

Angerlarsimaffimmi perulluliornerit nalunaarsorneqaraangata tasaanerupput anga-joqqaat oqqannerat imaluunniit paanerat. Isumaginninnermi suliassat nalunaarsor-neqarneri assersuutigalugu tassaasinnaapput anaanaq kisimiittoq unnuarulernerani,

meeqqat sininneranni, aalakoorniluni politiinut sianertoq ulluinnarnilu inuunermini ikioqqulluni qinnuteqartoq.

Meeqqat angerlarsimaffimmi perulluliornermi imaluunniit isumaginninnermi suliassani akuusut pisumi akuusutut pingaarnermik nalunaarsorneqarsimapput. Pisut ilaanni pineqartut tassaasinnaapput isumaginninnermi suliassat ilungersunartut toqqaanartumik meeqqamut tunngassuteqartut imaluunniit eqquisut – suliani taamaattuni meeraq pinerlisatut nalunaarsorneqartarpoq. Assersuutigalugu tassaasinnaavoq nukappiaraq 10-nik ukiulik ulluni pingasuni kisimiitillugu angerlarsimaffimmi qimaqqaneqartoq angajoqqaami sumiinneri ilisimanagu ikioqqullunilu politiinut saaffiginnit-toq.

Meeqqat imminornissamik soorasaarisut imminorniartut ataanni nalunaarsorneqasapput oqaatigalugu soorasaarisimasut.

Meeqqat tilliffigineqartut allat ataanni nalunaarsorneqassapput pissutaasoq taaneqarluni, taakkuttaaq nalunaarsorneqarput „pinerlunneq – meeraanngitsoq allalli“ ataani, matumani pingaartumik pineqarput atisanik, aningaasanik mobiltelefoninillu tillin-nerit.

Aalakoornartut/aanngajaarniutit

Imigassaq hashilu suliame taamaallaat nalunaarsorneqassapput ulloq unnuarlu nalunaarsiorfimmi allanneqarsimagaangata. Imigassap haship imaluunniit taakku akuleriissillugit ilaanerat immikkoortinneqarsinnaasimanngilaq, taamaattumik taaguut aalakoornartut /aanngajaarniutit atorineqarpoq.

Pisimasumi ilaasut

Pisimasumi pineqartumi ilaasunik nalunaarsuisoqarsimanngippat, tamatumunnga pissutaavoq pisimasoq pineqartoq tassaasoq meeqqap kisimi ilaaffigisaa.

Pinerluuteqarneq

Illumut iserneq tillinniarnertu pisimappata, taakku tamarmik nalaatigut immikkut nalunaarsorneqassapput. Aamma imaassinnaavoq illumut isertoqartoq tillinniartoqanngikkaluarluni, assersuutigalugu meeqqat angallatinut nuannaariartaatinut, sulisut illuaraannut imaluunniit suliffeqarfiit initaanut isersimappata tillinniannikkaluarlutik sumiiffeqarniaannarlutilli, taamatullu pisoqarpat isernertut nalunaarsuisoqassaaq.

Angerlanngitsoornerit aamma aaneqanngitsut

Angerlarsimaffimmut imaluunniit ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmut angerlanngitsoortoqarnerani tamatigut takuneqarsinnaanngilaq meeraq nassaarineqarsimanersoq, kisianni naatsorsuutigineqassaaq meeraq nassaarineqarsimasoq nalunaarutiginninneq uteqqinneqarsimanngippat atatiinnarneqarsimanngippat ujaasinermillu aallartitsisoqarsimanngippat.

Inuusuttuaqqat tarniluttut uninngavianni uninngasut imaluunniit pinngitsaaliinikut uninngatinneqartut uninngavimmullu utinngitsut, ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmut angerlanngitsoorsimasutut nalunaarsorneqartarput oqaatigalugu napparsimavimmiittutut.

Meeqqat ulluunerani paaqqinnittarfinnit aaneqanngitsoortut pinerliiffigineqartutut nalunaarsorneqassapput, tassami matumani pineqarmata pisimasut angajoqqaanit piliaasut toqqaannartumik meeqqanut tutsinneqartut.

Aqqusinermi nassaar

Meeqqat unnuakkut aqqusinermi allamiluunniit, assersuutigalugu bowlingertarfimmi grillbariniluunniit, nassaarineqartut pinerliiffigineqarsimasutut nalunaarsorneqarput. Meeqqat ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmi najugaqartut aqqusinermilu nassaarineqartut ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmut angerlaanneqartut angerlarsimaffimmut tunniunneqarsimasutut nalunaarsorneqarput.

Timikkut anniartitsineq

Meeqqamut nakuusernerup timikkullu anniartitsinerup suussusia nassuiaatissaqartinneqarsinnaagaangat tamanna nalunaarsorneqartarpoq.

Kinguaassiuutitigut atornerluineq

Taaguummi pisimasut allaffissaqarpoq kinguaassiuutitigut atornerluinerup nalunaarsorneqarfissaanik aammalu allaffissaqarluni pinngitsaaliinerup nalunaarsorneqarfissaanik. Taaguummi kinguaassiuutitigut atornerluineq aamma allaffissaqarpoq pinngitsaaliinerup nalunaarsorneqarfissaanik.

Taaguummi pisimasut pinngitsaaliineq nalunaarsorneqarsimappat, pisimasoq tassaasarpog inuup ilisarimanngisap nalaatsornerinnakkut tassanngaannartumillu sumiugaluarnersorlu iliuseqarsimanera. Taaguummi kinguaassiuutitigut atornerluineq pinngitsaaliineq nalunaarsorneqarsimappat, pisimasoq tassaasarpog meeqqap qanigisaasa akornanni inuullu meeqqap tatigisaata nakuusernikkut meeqqamik atoqateqarsimanera.

Kinguaassiuutitigut atornerluineq nalunaarsorneqarsimappat tamannalu atoqatigiinnikkut pisimappat, soorunami meeqqap killissaa inersimasup qaangersimassavaa, kisianni nakuuserneq atorneqarsimanani. Pinngitsaaliineq aamma kinguaassiuutitigut atornerluineq ataatsimut isigineqassanersut imaluunniit immikkoortinneqassanersut tamatigut oqallisaasinnaavoq. Matumani pineqartut immikkoortinneqarput pinngitsaaliineq nalaatsornerinnakkut tassanngaarluni pisimasoq – assersuutigalugu unnuakkut aqqusinermi pisimasutut – kinguaassiuutitigullu atornerluineq meeqqap qanigisaani pisimasoq takutinniarlugu. Nalunaarsuinerit ataatsimoortinneqarput marloqiusamik nalunaarsuinissaq pinngitsoorniarlugu.

Ajutumeernerit (naveernerit)

Ajutumeernerni (naveernerni) meeqqat ilaasartut tupigusuallannartumik ikittuinnaapput.

Ilaqutariinnut tunngassutillit

Paasissutissanik meeqqap ilaqutaanut tunngassutilinnik amerlasuunik pissarsinissaq ajornarsimavoq, taamaattumik taakku misissuinerup inernerini ilanngunneqanngillat.

Meeqqap kikkut najugaqatigai

Tamanna ulloq unnuarlu nalunaarusiorfinni takuneqarsinnaagaangat nalunaarsorneqartarpoq, taamaangippat naamik, paasissutissallu ima ikitsigaat misissuinermi atorineqarsinnaanatik.

Najukkap qanoq ittuunera

Tamanna ulloq unnuarlu nalunaarusiorfimmi takuneqarsinnaagaangat nalunaarsorneqartarpoq, taamaangippat naamik. Illut uiguleriiaat illutut nalunaarsugaapput. Najukkap qanoq ittuunera pillugu paasissutissat ikippallaarnerat pissutigalugu misissuinermi tamanna ilaatinneqanngilaq.

Iliuutsit

Allaffissami tassani meeraq arlaleriarluni nalunaarsorneqarsimasinnaavoq, assersuutigalugu meeraq isumaginninnikkut oqartussanut innersuunneqarsimappat aammalu angerlarsimaffianut tunniunneqarsimappat. Allaffissaq „toqqissisimaneq pioqqilerpoq“ pingaarnermik atorineqarpoq angerlarsimaffimmi perulluliortoqarneratigut. Suna malillugu meeraq unnerluussaasimasinnaanersoq eqqartuussisullu aalajangiinerisinnaasaat takuneqarsinnaagaangata taakku nalunaarsorneqartarput, paasissutissalli ikippallaarnerat pissutigalugu misissuinermi tamakku ilaatinneqanngillat.

Paasissutissanik inissitsiterineq

Immersuiffissat immersorneqarsimasut inuup normua malillugu immikkoortiterneqarput ullorlu inunngorfik malillugu plastikimut poorlugit mappinut A4-nut inisiortorneqarput ilinniarnertuunngorniartumit ikiortimit misissuinermi peqataasumit, ARK 1-imi (**ilanngussaq 2**) inuup normui tamarmik immikkut, immersorneqarpoq, inuup normuanik tulleriinnilersuinermilu normumik paasissutissartalerlugit, immersuiffissamat ilanngullugu plastikkimi puussami siullerpaanngorlugi inissinneqarpoq. Tulleriinnilersuinermi normut 1-imiit qummut tulleriiaarlugit atorineqarput. Inuup normua taannarpiaq immersuiffissani allani takuneqarsinnaappat, immersuiffissaq tulleriinnilersuinermi normumik taassuminnga pilerneqassaaq plastikkimullu puussamat tassunga inissinneqassalluni. Immersuiffissaq tulleriinnilersuinermi normumik pilerneqareerpat, immersuiffiup ilaa inuup normuanik nalunaarsuiffiusimasoq qiorlugi peerneqassaaq suujunnaarsinneqarlunilu. Tamanna pereerpat immersuiffimmi immersukkat qarasaasiamut allattorneqassapput. Qarasaasiamut allattuisoqareerpat im-

mersuiffiit poliliit toqqorsiviinut toqqorneqassapput. Immersuiffiit inuup normoqanngitsut misissuinermi ilaanngillat.

Paasissutissanik nalilersuineq

Apeqqutinut immersuiffissat assammik nalunaaqutsersorneqarput tamatumalu kingorna kisitsisit atorlugit paasissutissanut programmimi SAS 8e for Windows-imi nalunaarsorneqarlutik. Paasissutissallu tassani nalilersorneqarput. Nalilersuineq ingerlanneqarpoq pingaarutillit ilimagisat avataanniittut tamarmik misissuataarnerisigut.

Allanngorarnerit tamarmik eqqarsaatigilluakkamik misissorneqarsimapput, allanngorarnerillu tamarmik naleqanngitsuusinnaaneri paasiniallugu misissuiffigineqarput naqinnerliuisoqarsimanersoq imaluunniit paasissutissap amigaataaneranut pissutsisaqarnersoq takuniarlugu. Marloraammik naqitsinerit tamarmik immikkoortiterlugit piiarneqarsimapput. Misissueqqissaarnerit aamma suliarineqarput SAS atorlugu.

Tabellit kisitsisitigut atortussanik tamakkiisunik tamatigungajak aallaaviatigut tungaveqarput, kisianni, pinerliiffigineqartut pinerliisut ilaasullu immikkuutaartunut naleqquttunut immikkoortitigaapput. Tamanna aamma tabellini ataasiakkaani takuneqarsinnaavoq.

Meeqqat politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanniittut tamarmik inuttut normui ilanngullugit nalunaarsugaanngillat. Matumani 2002-mi nalunaarsukkat 449-t 2003-milu nalunaarsukkat 389-it pineqarput. Amerlanerpaani anaanaasup ataataasulluunniit inuttut normua imaluunniit najugaq taaneqarsimapput, tassalu paasissutissat taakku meeqqap inuttut normuata nassaarinissaanut ajornarunnaarsitsisuupput.

Taamaattumik paasissutissat taakku Inuttut normunik nalunaarsuiffimmit pissarsiarineqarnissaata akuersissutigineqarnissaa Danmarkimi Nunap iluani pissutsinut ministereqarfimmuut qinnutigineqarpoq, akuersissullu taanna tunniunneqarsimavoq. Tamatuma kingorna Namminersorerullutik Oqartussani Nunami namminermi pissutsinut allaffik akuersivoq inuttut normut amigaatigineqartut nassaarineqarnissaat siunertarlugu namminersorerullutik oqartussat inuit normuinik nalunaarsuiffimmut isersinnaanerat atorneqarsinnaasoq. Taamaattoq nalunaarsukkat ilaanni meeqqap inuttut normua nassaarineqarsinnaasimanngilaq, tamatumani pineqarput 2002-mi suliat 86-it 2003-mi suliat 53-it. Nalunaarsukkat taakku kingornatigut paasissutissasivimmiit piiarneqarsimapput.

EQIKKAANEQ MISISSUINERULLU INERNERI PINGAARNERIT

KAPITALI I

2002-mi 2003-milu politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni meeqqat inuusuttuaqqallu tamanut tunngatillugu ilanngunneqarsimasut pillugit misissuinerup inernerit kapitali 1-imi sammineqarput. Nassuiaaffigineqarput meeqqat qanoq amerlatiginersut, qassinik ukioqarnersut pisullu suut najuuffigisimaneraat. Tamatuma saniatigut nassuiaaffigineqassapput meeqqat qanoq amerlatigisut pinerliiffigineqarsimanersut, pinerliisimanersut suliamilu najuussimanersut aammalu meeqqat inuusuttuaqqallu akornanni qanoq amerlatigisut politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiorfiini arlaleriarlutik nalunaarsorneqarsimanersut.

MISISSUINERUP INERNERI PINGAARNERIT:

Meeqqat qassit

Nalunaarsukkat meeqqat ilaaffigisaat amerlassutsimikkut 2002-mi 1033-niit 2003-mi 1461-inut amerleriarput, tamannalu 41%-imik qaffariarneruvoq. Nalunaarsukkani meeqqat ilaat arlaleriarlutik nalunaarsorneqarsimapput. 2002-mi nalunaarsukkani 1033-iusuni meeqqat 601-it akuupput, 2003-milu nalunaarsukkani 1461-iusuni 726-iullutik.

2002-mi agguaqatigiissillugu meeqqat 2-3 politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiorfiini ilaapput, 2003-milu meeqqanut sisamanut amerlipput.

Meeqqat misissuinermi ilaasut amerlassusaat Nuummi meeqqat tamarmiusut amerlassusaannut naleqqiukkaanni, tamatuma assigaa Nuummi 2002-mi meeqqat tamarmiusut politiit akuliuffigineqarsimasut 15%-erigaat, 2003-milu 18%-inut amerleriarlut.

Pinerliiffigisaq – pinerliisoq – ilaasut

Suussutsit taakku pinngasut iluini – pinerliiffigisat, pinerliisut ilaasullu - nalunaarsukkat tamarmiusut amerlassusiisa takutippaat 2002-mi pinerliiffigisatut nalunaarsukkat 243-niit 2003-mi 364-inut amerleriartut. Pinerliisut 2002-mi 478-iupput 2003-milu 642-llutik. Ilaasuni 2002-mi nalunaarsukkat 312-iupput taakkulu 2003-mi 455-inut amerleriarput. (*Tabel 2*).

Pinerliiffigisanut ilaasunullu naleqqiullugu nukappiaqqat pinerliisutut takussaanerupput, nukappiaqqat 361-it 2002-mi pinerliisutut nalunaarsorneqarsimallutik 2003-milu 456-inut amerleriarsimallutik. Pinerliisimasutut 2003-mi nalunaarsorneqartut tamarmiusut 90%-ii qulit 17-illu akornanni ukioqarput (*Tabel 3*).

2002-mi nivarsiaqqat amerlanerit suussutsimi ilaasuni ilaapput, kisianni 2003-mi suussutsini taakkunani pingasuni nivarsiaqqat amerlaqatigiingajapput. Nivarsiaqqat

eqqarsaatigalugit 10-nik ukioqalernermik tungaanut pinerlisat pinerliisuniit amerlaneruserput, kisianni 10-17-inut ukiulinniit pinerliisut pinerlisaniit amerlanerullutik. Nukappiaqqat nivarsiaqqallu 6-9-inik ukioqarlutik pinerliisuulersarput.

Arlaleriartut

Meeqqat amerlaneruleriartuinnartut ataasiaannartuunngitsumik nalaatsornerinnakuunngitsumillu politiinut attuumassuteqalertarput, tamannami arlaleriarluni pisarmat, 2003-milu meeqqat politiit ulloq unnuarlu nalunaarsuiffiini ilanngunneqartut 37%-ii arlalissaaneertuupput. Pinerliiffigisat, pinerliisut ilaasullu eqqarsaatigalugit 2002-mi meeqqat 179-it marloriarlutik amerlanernilluunniit politiinit nalunaarsorneqarsimapput, 2003-milu meeqqat 270-it marloriarlutik amerlanernilluunniit nalunaarsorneqarsimallutik, tamannalu 51%-imik amerleriaataavoq.

Nivarsiaqqat nukappiaqqallu imminnut naleqqiukkaanni pinerliisuni nukappiaqqat arlaleriartut amerlanerupput. Nivarsiaqqani pinerliiffigineqartuni ilaasunilu arlaleriartut amerlanerpaapput. 2002-miit 2003-mut nivarsiaqqani pinerliiffigineqartuni arlaleriartut 64%-imik amerlanerupput, nivarsiaqqallu pisimasumi ilaasut arlaleriartut 106%-inik amerlanerupput. Nivarsiaqqani pinerliisut ikinnerpaapput, kisianni 2002-mit 2003-mut nivarsiaqqat pinerliisut arlaleriarsimasut 111%-imik amerleriar-simapput.

Pisut

Suussutsit taakku pingasut – pinerlisat – pinerliisut ilaasullu - iluini nalunaarsukkat pisunut aamma agguataagaapput (**Tabel 2**).

Pinerlisani meeqqat politiinut tunniunneqartut akulikinnerupput (2002-mi 33 2003-milu 87), nakuuserfigineqartut (2002-mi meeqqat 25 2003-milu 31) imaluunniit kinguaassiuutitigut atornerlutat – 2002-mi meeqqat 23 kinguaassiuutimikkut atornerlugaapput, taakkulu 2003-mi 47-nut amerleriarput.

2002-mi 326-iarluni pisoqarpoq meeqqat pinerluuteqarfigisaannik, taakkulu 2003-mi 418-inut amerleriarput.

Ilaasuni 2002-mi angerlarsimaffimmi perulluliortoqarnerani nalunaarsukkat 142-uupput, 2003-milu meeqqat 145-t angerlarsimaffimmi perulluliortoqarnerani najuullutik. 2002-mi isumaginninnikkut suliassani allani meeqqat 79-it ilaapput, taakkulu 2003-mi 115-inut amerleriarput.

KAPITALI 2

2002-mi 2003-milu meeqqat inuusuttuaqqallu politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanniittut pillugit misissuinerup inerneru immikkoortut pinerliisunut pinerliiffigineqartunullu immikkoortinneqartut kapitali 2-mi pineqarput. Pinerliisutut immikkoortitsiffiusumi nassuiaateqarfigineqassapput meeqqat pinerluttuliuutaat, pinerluttuliuutit suussusii aammalu meeqqat qanoq amerlatigisut pinerlunnermik iliuseqarsimaner-

sut. Pinerliiffigineqartut eqqarsaatigalugit immikkut pisartunut immikkoortitsinerit tallimat akulikinnerit, taakkununga ilaallutik kinguaassiuutitigut atornerluinerit meeqqallu inunnit allanit politiinut tunniunneqartarnerat, nakuuserneq, isumagininnermi suliassat kiisalu imminornerit, nassuiaateqarfigineqassapput.

INERNILIINERIT PINGAARNERIT:

Pinerliiffiginnittut pinerluuteqarnerlu

2002-mi pinerluuteqarnerit nalunaarsorneqartut 326-iupput, taakkulu 2003-mi 418-inut amerleriarput.

Pinerluuteqarnerit akulikinnerpaat tassaapput pisuttorsarniarluni pinerlunnerit – 2002-mi 229-t 2003-milu 303-t.

Niviarsiaqqat pinerliisuugaangata amerlanertigut pisiniarfinni tillinnerit pineqartarput, 2002-mi 54%-iusut 2003-milu 60%-iullutik. Nukappiaqqat pinerliisuugaangata amerlanertigut pisuttorniarluni pinerlunnerit pisiniarfinni tillinnerit saniatigut iser-nerit, tillinnerit aamma pisuttorsarnernik ilaqartut, pineqartarput. Pinerluuteqarnerni 2003-mi nukappiaqqat pisuttorsarniarlutik pinerluuteqarneri 46%-iupput 2003-milu 50%-iullutik (**Tabel 6**).

Pinerliiffigineqartut

Nukappiaqqat pinerliiffigineqaraangata amerlanertigut ilimanarpoq taakku nakuuserfigineqarsimasuusut imaluunniit inunnit allanit politiinut tunniunneqarsimasuusasut. Niviarsiaqqat pinerliiffigineqaraangata amerlanertigut ilimanarpoq kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasuusasut imaluunniit inunnit allanit politiinut tunniunneqarsimasuusasut.

Nakuuserneq

Nakuuserneq Nuummi meeqqat inuusuttuaqqallu akornanni pinerluutaasartuni saqqumilaarnerpaanngilaq, kisianni meeqqat 24-t 2002-mi nakuuserfigineqarsimapput, 2003-milu 28-ullutik. 2003-mi niviarsiaqqat nakuuserfigineqarsimasut 2002-mi taamatut pineqartunit marloriaatinngorput (niviarsiaqqat 5-iniit 12-inut) (**Tabel 7**)

Kinguaassiuutitigut atornerluineq

2002-mi 2003-milu meeqqat 67-it kinguaassiuutitigut atornerlunneqarput, meeqqat ilaat pingasut ataatsimit amerlanerusunik atornerlunneqarsimapput.

Niviarsiaqqat kinguaassiuutimikkut atornerlunneqartut malunnarluartumik amerleriaateqarput. Attorneqarnerit/attuaneqarnerit, nalikkaanik (kinguaassiuutinik) takutitsinerit/kanniguttaalliorfiginninnerit aamma atoqatigiinnermi peqataanissamik neqeroornerit 2002-miit 2003-mut pingasoriaatinngungajassimapput.

Niviarsiaqqat eqqarsaatigalugit 2003-mi kinguaassiuutitigut atornerlunneqartut nalu-

naarsorneqarsimasut tamarmiusut 20%-iinit amerlanerupput, nukappiaqqat eqqarsaatigalugit 4%-it ataassimagaat.

Atornerluinerup qanoq ittuussusia sakkortusiartortoq takuneqarsinnaavoq, tassami meeqqanik pinngitsaaliinerit amerleriarsimmata.

Imminornerit

2002-mi nukappiaqqat marluk Nuummi imminorput, taakku Nuummi imminortut tamarmiusut 33%-iinut naapertuupput.

KAPITALI 3

Kapitali 3-mi sammeneqarput misissuinerup inerneri allat suliamut tunngasutillit aammalu ajornartorsiutini aalakoornartut/aanngajaarniutit akuunerat nassuiaateqarfigineqassalluni. Tamatuma saniatigut qimerloorneqassapput meeqqap politiinit attuumassuteqarfigineqalereerneratigut iliuutsit suut aallartinneqartarnersut qanorlu amerlatigisut pisortani oqartussanut innersuunneqartarsimanersut. Kiisalu assersuusiaq meeqqanik paarsinerlunermik misissuinermi ilaasut qanoq annertutigineranut sakkortutigineranullu takussutissiisoq nassuiaateqarfigineqassaaq.

INERNILIINERIT PINGAARNERIT:

Aalakoornartut/aanngajaarniutit

2002-mi pisimasut nalunaarsorneqartut tamarmiusut 25%-iini aalakoornartut/aanngajaarniutit ilaapput, 2003-mi pisimasut tamarmiusut 26%-iini aalakoornartut/aanngajaarniutit ilaapput. Matumani pineqarput pisimasut ulloq unnuarlu nalunaarusiat malillugit aanngajaarniutit akuuffigisaat, taamaattumik aalakoornartut/aanngajaarniutit akuutillugit pisimasut amerlanerujusoorataannaapput.

Aalakoornartut/aanngajaarniutit akuutillugit pisartut akulikinnerit pingasut tassaapput meeqqat inunnit allanit politiinut tunniunneqarneri, angerlarsimaffimmi perullu-liortoqarnera isumaginninnermilu suliassat allat. Aalakoornartut/aanngajaarniutit akuutillugit pisartuni nakuusernerit kinguaassiutitigullu atornerluinerit takussaanginnerupput.

Meeqqat politiinut attuumassuteqalernerminni 2002-mi 31-t 2003-milu 79-it aalakoornartumik / aanngajaarniutinik sunnerneqarsimasuusarput.

Iliuutsit

2002-mi Nuummi politiiniit Nuup Kommuniiani isumaginnittoqarfimmut agguaqatigiissillugu ataasingajak ullormut innersuunneqartarpoq, 2003-milu agguaqatigiissillugu ataaseq sinnilaarlugu ullormut innersuussinermut qaffariarluni.

Nuup Kommuniani Isumaginnittoqarfimmut innersuunneqartuni pinerluuteqarsimasut amerlanerupput.

2002-mi meeqqat assigiinngitsut 220-t Nuummi Politiiniit Nuup Kommuniani isumaginnittoqarfimmut innersuunneqarput, meeqqanit taakkunannga 52-it arlaleriarlutik innersuunneqarput. 2003-mi meeqqat assigiinngitsut 239-t innersuunneqarput, taakkunannga 77-it arlaleriarlutik innersuunneqarput.

Sumiginnaanerup annertussusia

Sumiginnaanerup nassuiaruminaannera ilisimagaluarlugu sumiginnaanerup meeqqat misissuinermi ilaasut atugaasa annertussusia takussutissiorniarsarlugu assersuusiorsimavugut. Assersuusiaq suliarineqarpoq suliamut naliliineq tunngavigalugu meeqqallu misissuinermi ilaatinneqartut politiinullu attuumassuteqalernerannut pissutaasoq aallaavigalugit. Matumani taamaallaat suliamut tunngatillugu nammineq naliliineq pineqarpoq misissuinermik matuminnga allaaserinnittut namminneq suliaat, inernerillu meeqqanut misissuinermi ilaatinneqartunut taamaallaat tunngassuteqarput.

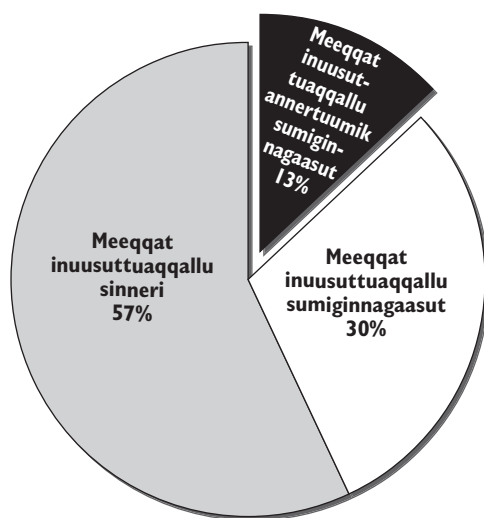
Suliamut tunngatillugu naliliinermi annertuumik sumiginnaasoqartarpoq:

- Meeraq kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimappat qanersorluni atoqatigiinnikkut, atoqatigiinnikkut imaluunniit pinngitsaaliilluni atoqatigiinnikkut.
- Meeraq ukiunit taakkunanit marlunnit amerlanerusuni tallimariarluni arlaleriarluniluunniit ulloq unnuarlu nalunaarsuiffimmi nalunaarsorneqarsimappat
- Meeraq angerlarsimaffimminit anisinneqarsimappat aamma ukiut qulit inorlugit ukioqarpat
- Ikinnerpaamik ataasiarluni tarfiinnartoq nassaarineqarsimappat aamma ukiut qulit inorlugit ukioqarpat

Suliamut tunngatillugu naliliinermi sumiginnaasoqartarpoq:

- Meeraq 2 aamma 4 akornanni ulloq unnuarlu nalunaarsuiffimmi nalunaarsorneqarsimappat

Ukiut taakku marluk ingerlanerini meeqqat assigiinngitsut 1075 nalunaarsorneqarsimappat. Meeqqanit taakkunannga 137 annertuumik sumiginnagaasutut nalilerneqarput, 317-illu sumiginnagaasutut. Taakku kingunerisaannik meeqqat 621 sinnerupput.

Annertuumik sumiginnagaasimasuni meeqqat pineqarput timikkut tarnikkullu inarlerneqarsimanermik kingunerisaanik katsorsartariaqalersimasut. Meeqqani sumiginnagaasimasuni pineqarput meeqqat ulorianartorsiortut annertuumillu sumiginnagaarataannaasut. Matumani pineqarput meeqqat ilaqutarisaannut attavigisaannullu sammitinneqartumik isumaginninnikkut tamakkiisumik iliuuseqarnikkut piffissaq ungasinnerusq eqqarsaatigalugu pitsaannerusumik ineriartortinneqarsinnaasut. Sinneruttuni ilaapput meeqqat, assersuutigalugu ataasiaannarlutik politiinut attuumassuteqalersimasut, pinerluuteqarsimanngitsut tilliffiqineqarsimanngitsulluunniit. Imaaratarsinnaavoq sinneruttuni meeraqarlunilu inuusuttoqartoq sumiginnagaasunik, taakkuli takussaangiinnaqut.

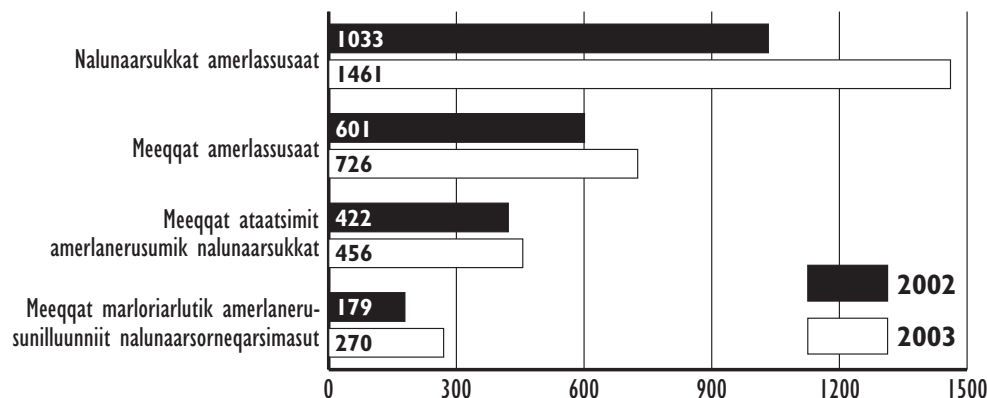
KAPITALI I - MEERAQ NALINGINNAASUMIK

Meeqqat inuusuttuaqqallu politiit ulloq unnuarlu nalunaarusaanniittut pillugit misissuinermit inernerit pingaernerit tamanullu tunngasut kapitali 1-imi nasuiaaffigineqarput. Inernerit takutippaat meeqqat amerlassusiat, suaassusiat, ukiui aamma pinerliiffigisanut, pinerliisunut ilaasunullu agguataarneri. Kiisalu inernerit takutippaat nalunaarsukkat amerlassusiat pisimasullu meeqqat ilaaffigisaat kiisalu qanoq amerlatigisut arlaleriartuunersut.

Tabel I. Meeqqat nalunaarsukkallu 2002-mi 2003-milu amerlassusai

	2002	2003
Nalunaarsukkat amerlassusiat	1033	1461
Meeqqat amerlassusiat	601	726
Meeqqat ataatsimit amerlanerusumik nalunaarsukkat	422	456
Meeqqat marloriarlutik amerlanerusunilluunniit nalunaarsorneqarsimasut	179	270

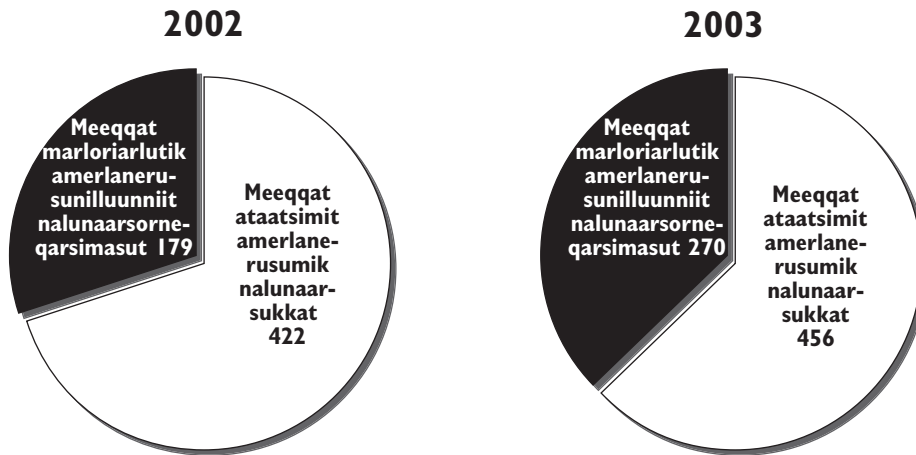
Tabel I takussutissianngorlugu

Meeqqat amerlassusii

Tabel 1-imi meeqqat inuusuttuaqqallu 0-17-inik ukiullit qanoq amerlatigisut politiit ulloq unnuarlu nalunaarusaanniittut ukiunut 2002 aamma 2003 immikkoortillugit takutinneqarput. Nalunaarsugaq ataaseq tassaavoq meeraq ataaseq arlaannik pissuteqartumik politiit ulloq unnuarlu nalunaarusaanni ilanngunneqarsimasoq. Assersuutigalugu nukappiaqqat sisamaallutik biilimik tillissimappata tamanna nalunaarsuinermit sisamanik kinguneqassaaq – ataaseq nukappiaqqamut ataatsimut. Kiisalu tabelimi takutinneqarput meeqqat qassit nalunaarsuinermit ilaanersut aammalu meeqqat qassit ataasiarlutik nalunaarsorneqarsimanersut meeqqallu qassit arlaleriarlutik nalunaarsorneqarsimanersut.

2002-mi politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni nalunaarsuinerit meeqqanit ilaaffigineqartut katillugit 1033-upput. Meeqqat amerlassusiisa kisitsisitaat eqqortoq tassaavoq 601, tamatuma takutippaa meeqqat arlaqartut politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni ataatsimit amerlanerusumik ilaasimasut. Paasinarsivoq meeqqanit 601-iusunit 422-t ataatsimit amerlanerusumik meeqqallu 179-it marloriarlutik amerlanerusunilluunniit nalunaarsorneqarsimasut.

2003-mut kisitsisit takutippaat nalunaarsuinerit amerlassusii 1461-inut meeqqallu nalunaarsuinerit ilaasut amerlassusii 726-inut amerleriarlutut. Meeqqanit 726-iusunit 456-it ataatsimit amerlanerusumik meeqqallu 270-it marloriarlutik amerlanerusunilluunniit nalunaarsorneqarsimasut. Taamaattumik ulloq unnuarlu nalunaarusiat meeqqat ilaaffigisaat tamarmiusut 2002-miit 2003-mut 41%-imik amerleriarfiusimavoq meeqqallu amerlassusiat 20%-imik amerleriarfiusimalluni.

Nuummi meeqqat amerlassusiat tamarmiusoq qiviaraanni Nuummi meeqqat tamarmiusut 15%-ii 2002-mi 18%-iilu 2003-mi pinerliiffigineqarsimasutut, pinerliisimasutut imaluunniit pisimasumi ilaasutut politiinut attuumassuteqarsimapput. (Paasissutissat: Nuummi meeqqat amerlassusiat Naatsorsueqqissaartarfiup paasissutissaasivianit pissarsiaapput). Ataatsimut isigalugu politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni tamani meeqqat ilaapput, 2002-mi agguaqatigiissillugu meeqqat 2-3 politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni ilaapput, 2003-mut kisitsisit takutippaat meeqqanut sisamanut amerleriarlutut.

Pisut

Meeqqat inuusuttuaqqallu misissuinerit ilaatinneqartut pisimasunut assigiinngitsunut amerlasuunut attuumassuteqarput, tabel 2-milu takutinneqarput nalunaarsuinerit qanoq amerlatigisut pineqarnersut pisimasunut naleqqiullugu aammalu meeqqat pinerliiffigineqarsimanersut, pinerliisuunersut aammalu ilaanersut.

Taaguummi »pisut« pinngitsaaliinerit aamma kinguaassiuutitigut atonerluinerit immikkoortinneqarput, tamatumunnga pissutaasoq periutsit pillugit immikkoortumi nassuiaaffigineqarput. Aammattaaq angerlarsimaffimmi perulluliornerit isumaginnin-

nikkut suliassanit immikkoortinneqarput, tamanna aamma periutsit pillugit immikkoortumi nassuiaaffigineqarpoq.

Pinerliiffigisat - pinerliisut - ilaasut

Tabel 2-mi pinerliiffigisat, pinerliisut imaluunniit ilaasut agguataarnerat ilaatigut takutinneqarpoq. 2002-mi meeqqat nalunaarsukkanit 1033-nit 243 pinerliiffigisaapput, 478 pinerliisuullutik 312-illu ilaasuullutik. 2003-mi nalunaarsuinerit 1461-iupput, taakku pinerliiffigisanut 364-nut, pinerliisunut 642-nut ilaasunullu 455-inut agguataarsimapput. 2002-miit 2003-mut pinerliiffigisat 50%-ingajammik, pinerliisut 34%-imik ilaasullu 46%-imik amerleriarput.

Tamanut tunngatillugu taaguutini taakkunani nukappiaqqat niviarsiaqqaniit amerlanerupput.

Nukappiaqqani pinerliisut ilaasullu amerlanerussuteqarput. Pinerliisimasut 2002-miit 2003-mut 361-iniit 456-inut amerleriarsimasut takuneqarsinnaavoq, taakku 26%-imik amerleriarsimanerannut naapertuupput. Nukappiaqqani 177-iniit 266-inut amerleriarput, taakku 50%-imik amerleriarsimanerannut naapertuupput. Nukappiaqqat pinerliiffigineqarsimasut ikinnerpaapput, taamaattoq taakku 2002-miit 2003-mut 133-niit 179-inut amerleriarput, amerleriaat 34%.

Niviarsiaqqani pinerliiffigineqarsimasut amerlanerussuteqarput, pinerliiffigineqartut 2002-miit 2003-mut 110-niit 185-inut amerleriarput, amerleriaat 68%. Niviarsiaqqat ilaasut 2002-miit 2003-mut 40%-imik amerleriarput, 135-niit 189-inut. Niviarsiaqqat pinerliisimasut amerlassutsimikkut ikinnerpaapput, taamaattoq niviarsiaqqat pinerliisimasut 2002-miit 2003-mut 59%-imik 117-iniit 186-inut amerleriarsimapput.

Tabel 2. 2002-mi 2003-milu pisunut agguataarlugit meeqqat nalunaarsorneqartut amerlassusiat.

	2002					
	Pinerlisat		Pinerliisut		Ilaasut	
	Nukapp	Niviars	Nukapp	Niviars	Nukapp	Niviars
Katillugit	133	110	361	117	177	135
Illumi perulluliornerit	4	1	2	0	67	75
Isumaginninnikkut suliasat	15	17	0	0	50	29
Imminoriarnerit	0	0	1	0	2	2
Imminornerit	0	0	2	0	0	1
Toqutseriarnerit	0	0	0	0	0	0
Nakuuserneq	19	6	0	0	11	7
Kinguaassiuutitigut atorneluneq	4	19	0	0	0	0
Pinnigtsaaleeriarneq	0	1	0	0	0	0
Pinnigtsaaliineq	1	5	0	0	0	0
Pinerluuteqarneq allat meeraangitsoq	9	9	0	0	4	3
Angajoqqaat meeqqallu aaqqiagiinnginnerat	8	3	0	0	1	0
Meeqqanik allanik aaqqiagiinngateqarneq	5	2	0	0	0	0
Allat	0	1	0	0	6	0
Meeqqap pinerluutaa	0	0	274	52	4	0
Ulorianartumik pinnguarneq	0	1	16	0	0	0
Angerlarsimaffimmut angerlangitsoorneq	0	0	26	18	1	2
Ulloq unnuarlu paaqinnittarfirmut angerlangitsoorneq	0	0	13	28	0	2
Angerlarsimaffimmit anisitaaneq	2	2	0	0	1	3
Akornusersorneqarneq/uumisaarneqarneq	1	3	2	0	1	0
Aaneqangitsoorneq	5	6	0	0	0	0
Angerlarsimaffimmut qimataaneq	4	6	0	0	2	0
Aqqusinermi nassaarineqarneq	14	11	4	3	7	2
Inunnit allanit politiinut tunniunneqarneq	24	9	2	4	3	0
Meeraq sunnerneqarsimavoq	3	3	11	11	0	3
Ajutumeerneq	3	1	0	0	1	0
Nalunaarutigineqanngilaq	12	4	8	1	16	6

Nalunaars: Pinerluuteqarneq allat meeraangitsoq nalinginnaasumik pineqarpoq meeqqat tilliffigineqarnerat

Tabel 2 nangeqqillugu

	2003					
	Pinerlisat		Pinerliisut		Ilaasut	
	Nukapp	Niviars	Nukapp	Niviars	Nukapp	Niviars
Katillugit	179	185	456	186	266	189
Illumi perulliornerit	0	3	1	4	80	63
Isumaginninnikkut suliassat	18	15	0	2	61	54
Imminoriarnerit	0	1	2	3	5	10
Imminornerit	0	0	1	0	3	1
Toqutseriarnerit	1	1	0	0	0	1
Nakuuserneq	18	13	0	0	39	27
Kinguaassiuutigut atonerluineq	7	40	0	0	0	3
Pinggitsaaleeriarneq	0	0	0	0	0	0
Pinggitsaaliineq	0	3	0	0	0	0
Pinerluuteqarneq allat meeraangitsoq	22	23	1	0	26	10
Angajoqqaat meeqqallu aaqqiagiinginnerat	4	4	0	0	2	0
Meeqqanik allanik aaqqiagiingeqateqarneq	8	4	1	3	2	2
Allat	1	1	0	0	7	0
Meeqqap pinerluutaa	0	0	338	80	2	1
Ulorianartumik pingguarneq	0	0	13	2	2	0
Angerlarsimaffimmut angerlanngitsoorneq	2	1	25	32	0	1
Ulloq unnuarlu paaqinnittarfirmut angerlanngitsoorneq	0	0	17	28	0	0
Angerlarsimaffimmit anisitaaneq	0	3	0	0	0	1
Akornusersorneqarneq/uumisaarneqarneq	4	5	2	2	0	0
Aaneqangitsoorneq	11	6	0	0	0	0
Angerlarsimaffimmut qimataaneq	11	7	0	0	4	5
Aqqusinermit nassaarineqarneq	2	11	2	2	10	2
Inunnit allanit politiinut tunniunneqarneq	56	31	6	0	3	2
Meeraq sunnerneqarsimavoq	5	2	44	28	0	0
Ajutumeerneq	4	5	2	0	2	1
Nalunaarutigineqanngilaq	5	6	1	0	18	5

Meeqqat politiinut tunniunneqartut pingaartumik nakuuserfigineqarsimasuullutillu kinguaassiuutimikkut atonerlugaasimapput. Arlaqartut isumaginninnikkut suliassani ilungersunartuni ilaasimapput, tassani pineqartoq tassaavoq suliassat pisimasut meeqqat namminneq najuuffigisimasaat. (Periutsit pillugit immikkoortoq takuuk). Assersuutigalugu ataataq ima aalakoortigisimasinnaavoq itersagassaanani artulersimalluni meeqqanilu isumagisinnaajunnaarlugit meeqqallu saniliminnut attaveqarmata taakku politiinut sianersimallutik.

Pinerliisimasuni pinerluuteqarneq pisimasuni akulikinnerpaavoq - 2002-mi pisimasut 326 2003-mi 418-inut amerleriartut.

Aalakoornartut / aanngajaarniutit eqqarsaatigalugit meeqqat inuusuttuaqqallu politiinut attuumassuteqaleraangamik aalakoornartunit / aanngajaarniutinit sunnertisimasut 2002-miit 2003-mut amerleriartut (2002-mi 31 2003-milu 79).

Meeqqat pisimasuni ilaagaangata pingaartumik angerlarsimaffimmi perulluliorortoqar-

nerani najuuttuusarput isumaginninnikkullu suliassani allani ilaasarlutik. 2002-mi angerlarsimaffimmi perulluliornerit 142-uupput 2003-llu kisitsisitai 143-uullutik. 2002-mi isumaginninnikkut suliassat allat 111-iupput, taakkulu 2003-mi 150-inut amerleriarput.

Ataani takutinneqarput pisimasut pinerliiviusut, pinerliisoqarfiusut ilaaffiusullu meeqqanit amerlanerpaanit ilaaffiusimasut.

2002	2003
Pinerliiffigineqarsimasut nalunaarsukkat amerlanerpaapput meeqqat:	
<ul style="list-style-type: none"> • aqqusinerni nassaarineqartut (nukappiaqqat 14 niviarsiaqqat 11) • nakuuserfigineqarsimasut (nukappiaqqat 19 niviarsiaqqat 6) • innunniit allanit politiinut tunniunneqarsimasut (nukappiaqqat 24 niviarsiaqqat 9) • isumaginninnikkut suliassani ilungersunartuni ilaasut (nukappiaqqat 15 niviarsiaqqat 17) • kinguaassiuutimikkut atonerlugaasimasut (nukappiaqqat 4 niviarsiaqqat 19) 	<ul style="list-style-type: none"> • nakuuserfigineqarsimasut (nukappiaqqat 18 niviarsiaqqat 13) • innunniit allanit politiinut tunniunneqarsimasut (nukappiaqqat 56 niviarsiaqqat 31) • isumaginninnikkut suliassani ilungersunartuni ilaasut (nukappiaqqat 18 niviarsiaqqat 15) • kinguaassiuutimikkut atonerlugaasimasut (nukappiaqqat 7 niviarsiaqqat 40) • pinerluuteqarneq – meeraanngitsut allat (nukappiaqqat 22 niviarsiaqqat 23)

2002	2003
Pinerliisutut nalunaarsukkat amerlanerpaapput meeqqat:	
<ul style="list-style-type: none"> • pinerluuteqarsimasut (nukappiaqqat 274 niviarsiaqqat 52) • angerlanngitsoorsimasut (nukappiaqqat 26 niviarsiaqqat 18) • ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiliannngitsoortut (nukappiaqqat 13 niviarsiaqqat 28) • ulorianartumik pinnguaqataasut (nukappiaqqat 16 niviarsiarartaqanngillat) • aalakoornartunit/aanngajaarniutinit sunnertissimasut (nukappiaqqat 11 niviarsiaqqat 11) 	<ul style="list-style-type: none"> • pinerluuteqarsimasut (nukappiaqqat 338 niviarsiaqqat 80) • angerlanngitsoorsimasut (nukappiaqqat 25 niviarsiaqqat 32) • ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiliannngitsoortut (nukappiaqqat 17 niviarsiaqqat 28) • ulorianartumik pinnguaqataasut (nukappiaqqat 13 niviarsiaqqat 2) • aalakoornartunit/aanngajaarniutinit sunnertissimasut (nukappiaqqat 44 niviarsiaqqat 28)

2002	2003
Ilaasimasutut nalunaarsukkat amerlanerpaapput meeqqat:	
<ul style="list-style-type: none"> • angerlasimaffinni perulluliornerani najuuttut (nukappiaqqat 67 niviarsiaqqat 75) • isumaginninnikkut suliassani allani ilaasut (nukappiaqqat 50 niviarsiaqqat 29) • nakuusertoqarnerani najuuttut (nukappiaqqat 11 niviarsiaqqat 7) • aqqusinerni nassaarineqartut (nukappiaqqat 7 niviarsiaqqat 2) 	<ul style="list-style-type: none"> • angerlarsimaffinni perulluliornerani najuuttut (nukappiaqqat 80 niviarsiaqqat 63) • isumaginninnikkut suliassani allani ilaasut (nukappiaqqat 61 niviarsiaqqat 54) • nakuusertoqarnerani najuuttut (nukappiaqqat 39 niviarsiaqqat 27) • pinerluuteqarnermi najuuttut – meeraanngitsut allat (nukappiaqqat 26 niviarsiaqqat 10) • imminoriarnerit (nukappiaqqat 5 niviarsiaqqat 10) • aqqusinerni nassaarineqartut (nukappiaqqat 10 niviarsiaqqat 2)

Misissuinerit inernerisa nalunaarsukkat ukioqqortussutsimut, suaassutsimut suunera- nullu tunngasut annertussusiat takussutissippaat.

Tabel 3. 2002-mi aamma 2003-mi nalunaarsukkat amerlassusiat pisimasumut, suaassutsimut pisullu suussusianut agguataarlugit.

Ukiut	2002					
	Nuakapp			Niviars		
	Pinerlisat	Pinerliisut	Ilaasut	Pinerlisat	Pinerliisut	Ilaasut
0 - 2	10	1	26	4	0	24
3 - 5	24	8	31	18	0	29
6 - 9	20	40	54	35	17	25
10 - 14	56	211	46	38	67	43
15 - 17	23	101	20	15	33	14
Katillugit	133	361	177	110	117	135

Ukiut	2003					
	Nuakapp			Niviars		
	Pinerlisat	Pinerliisut	Ilaasut	Pinerlisat	Pinerliisut	Ilaasut
0 - 2	15	1	42	9	0	39
3 - 5	31	3	40	24	2	33
6 - 9	41	38	62	34	19	36
10 - 14	62	191	72	80	86	55
15 - 17	30	223	50	38	79	26
Katillugit	179	456	266	185	186	189

Nalunaars.: Tabelimi takutinneqarput politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni nalunaarsukkat meeqqanut tunngasut amerlassusiat, meeqqat amerlassusiat PINNAGU. Imaassinnaavoq meeraq arlaleriarluni nalunaarsorneqarsimasooq taamaattumillu arlaleriarluni ilaassalluni.

Tabel 3-mi politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni pisimasut nalunaarsorneqarsimasut meeqqanit najuuffigineqartut katillugit amerlassusiat takutinneqarpoq pinerliiffigisanut, pinerliisunut ilaasunullu agguataarlugit. Meeraq ataaseq ukiup ataatsip iluani pinerliiffigisatut, pinerliisutut ilaasutullunniit nalunaarsorneqarsimasinnaavoq - aamma arlaleriarluni peqataasimasuusinnaammat.

Nukappiaqqat akornanni 10-14-inut ukiulinni pinerliisut 2002-mi amerlanerpaapput (211), tamannalu 2003-mi allanngorpoq, tassa 15-17-inut ukiullit pinerliisuni amerlanerpaammata (223). 2003-mi pinerliisut tamarmiusut 90%-ii 10-17-inut ukioqarput. Aammattaaq pinerliisuni 15-17-inut ukiullit malunnarluartumik amerleriarput 2002-mi 101-iniit 2003-mi 223-nut, qaffariaallu 120%-imut naapertuuppoq.

Nukappiaqqat 2002-mi pisimasuni ilaasut amerlanersaat 6-9-nut ukioqarput (54) 2003-milu 10-14-nut ukiullit amerlanerpaallutik (72).

Nukappiaqqani 0-5-inut ukiulinni pinerliiffigisat 34-iusut takuneqarsinnaavoq. Taaku 2003-mi 46-nut amerleriarput.

Pinerliiffigisat amerlassusiat ukiuinut naleqqiukkaanni 2002-mi niviarsiaqqat pinerliiffigineqartut amerlanersaat 6-9-nut aamma 10-14-inut ukioqarput, 10-14-inullu ukiulinni pinerliiffigisat 2002-mi 38-niit 2003-mi 80-inut, tassa 110%-imik amerleriarput.

Pisut taakku pingasut imminnut naleqqiukkaanni niviarsiaqqani 10-17-inut ukiulinni 2002-mi aamma 2003-mi allanngorneqarpoq, tassa pinerliiffiginnittut pinerlisanii amerlanerulermata. Niviarsiaqqani 10-17-inut ukiulinni 2002-mi pinerliiffigineqartut 53-iupput pinerliisullu 100-uullutik, taakku 2003-mi pinerliiffigineqartunut 118-inut pinerliisunullu 165-inut amerleriarput. Suliame niviarsiaqqat ilaasut amerlanersaat 10-14-inut ukioqarput.

Nukappiaqqat niviarsiaqqallu imminnut naleqqiukkaanni 0-5-inut ukiulinni nukappiaqqat (2002-mi 34-t 2003-milu 46-t) pinerliiffigineqartut niviarsiaqqanit (2002-mi 22 2003-milu 33) amerlanerupput. Nukappiaqqani niviarsiaqqanilu pinerliiffigisat amerlanersaat 10-14-inut ukioqarput. **(Tabel 3)**

Nukappiaqqat niviarsiaqqallu 6-9-nut ukioqalernerminni pinerliisuulersarput.

Pisuni tamani nukappiaqqat niviarsiaqqallu nalunaarsorneqarsimasut amerlanersaat 10-14-inut ukioqarput. Matumani pineqanngillat nukappiaqqat 15-17-inut ukiullit pinerliisimasullu.

Arlaleriartartut

Meeqqat misissuinermi ilanngunneqartut ilarpasui ataasiaannaratik arlaleriarlutilli politiiinut attuumassuteqalertarput. 2002-mi meeqqat 179-it 2003-milu meeqqat 270-it marloriarlutik arlaleriarlutilluunniit politiiinut nalunaarsorneqarsimapput, tamannalu arlaleriartut amerlassusiisa 50% sinnerlugu amerleriarnerannut naapertuuppoq. Meeqqat tamarmiusut amerlassusaannut **(Tabel 1)** arlaleriartut amerlassusaat naleqqiukkaanni 2002-mi meeqqat arlaleriartut 30%-ingajagaat 2003-milu meeqqat arlaleriartut 37%-iullutik.

Tabel 4. 2002-mi 2003-milu arlaleriartut pisut suussusiinut agguataarlugit

		Katillugit
2002	Pinerliiffigisat	90
	Pinerliisut	107
	Ilaasut	92
2003	Pinerliiffigisat	134
	Pinerliisut	151
	Ilaasut	169

Nalunaars: Tabelimi pineqarput meeqqat amerlassusiat nalunaarsuinerit amerlassusiat pinnagu. Assersuutigalugu ukiup ingerlanerani meeraq pinerliiffigineqartut arlaleriarluni nalunaarsorneqarsimasinnaavoq tabelimi pinerliiffigisatut ataasiaannarluni ilaalluni.

Arlaleriartut amerlassusiisa iluanni 2002-miit 2003-mut pinerliiffigineqartut 44-nik, pinerliisut 44-nik ilaasullu 77-inik amerleriaateqartut takuneqarsinnaavoq. 2002-mi pinerliisuni arlaleriartut amerlanerpaapput 2003-milu arlaleriartuni amerlanerit ilaasuullutik.

Meeqqat misissuinermi ilanngunneqartut ilarpasui pinerliiffigisatut, pinerliisutut ilaa-

sutulluunniit nalunaarsorneqaannangillat aammali ukiup ingerlanerani pisut suussusiini arlalinni arlaleriarlutik nalunaarsorneqarsimasuusinnaallutik. Assersuutigalugu meeraq ukiumi ataatsimi pinerliisutut ilaasutullu nalunaarsorneqarsimaguni pisimasuni taakkunani marlunni immikkut nalunaarsorneqarsimassaaq. Tabel 4-mi takutinneqarpoq meeqqat piasumi ataatsimit amerlanerusuni ilaasut. Meeqqat marloriarlutik amerlanemilluunniit nalunaarsorneqarsimasut amerlassusiat (2002-mi 179 2003-milu 270) arlaleriartunut tamarmiusunut (2002-mi 289 2003-milu 454) imminnut naleqqiukkaanni assigiinngissutaasa takutippaat 2002-mi meeqqat 110 pisimasumit ataatsimit amerlanerusuni ilaasoq taakkulu kisitsisitaat 2003-mi 184-inut amerleriarput.

Tabel 5 tabel 4-mut atatillugu isigineqassaaq takutinneqarpullu arlaleriartut suaassusiinut pisunullu pinerliiffigisaq, pinerliisoq ilaasorlu agguataarneqartut.

Tabel 5.
2002-mi 2003-milu arnanut angutinullu aamma pisut suussusiinut agguataarlugit

	2002		2003	
	Nukapp	Niviars	Nukapp	Niviars
Pinerliiffigisaq	51	39	70	64
Pinerliisoq	80	27	94	57
Ilaasoq	58	34	99	70

Nukappiaqqat niviarsiaqqallu eqqarsaatigalugit pisut suussusiisa pineqartut iluanni arlaleriartut 2002-miit 2003-mut malunnarluartumik amerleriarput. Pisut suussusiini tamani arlaleriartuni nukappiaqqat niviarsiaqqanut naleqqiullutik amerlanerulluarput.

Nukappiaqqani pinerliisimasuni arlaleriartut 2002-miit 2003-mut pinerliiffigineqartuniit amerlanerupput. Tamanna aamma atuuppoq 2003-mi pinerliiffigineqartunut, taamaattoq pinerliisuni arlaleriartut aamma nukappiaqqat pisumi ilaasut amerlaqati-giingajalerput.

2002-miit 2003-mut nukappiaqqat pinerliisut arlaleriartut amerlassutsimikkut nukappiaqqat 14-iniit nukappiaqqanullu pinerliivigineqartunut 19-inut amerleriaateqarput. Nukappiaqqani ilaasuni arlaleriartut amerlassusiat 2002-miit 2003-mut nukappiaqqanik 41-nik amerleriarput.

Niviarsiaqqani pinerliivigineqartuni ilaasunilu arlaleriartut amerlanerpaapput. 2002-miit 2003-mut niviarsiaqqat pinerliivigineqartut arlaleriartut 25-nik amerlanerupput niviarsiaqqallu pisimasumi ilaasut arlaleriartut 36-nik amerlanerullutik. Pinerliisuni niviarsiaqqat ikinnerpaapput, taamaattoq 2002-miit 2003-mut niviarsiaqqat pinerliisut arlaleriartut 30-nik amerlanerupput.

Eqikkaaneq

Misissuinerup inernerit pingaernerit tamanullu tunngasut ulloq unnuarlu nalunaa-

rusiani nalunaarsukkat meeqqat akuuffigisaasa amerlassusiinut aammalu 2002-miit 2003-mut meeqqat amerlassutsimikkut amerleriarsimanerini takutitsisut kapitali 1-imi sammineqarput.

2002-mi politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni meeqqat agguaqatigiissillugu 2-3 ilaasarput, taakku 2003-mi 4-nut amerleriarput.

Pisut suussusiini, tassa pinerliiffigineqartut, pinerliisut ilaasullu, nalunaarsorneqartartunut nukappiaqqat niviarsiaqqanit amerlanerunerat nalinginnaavoq.

Nukappiaqqat akornanni pinerliiffigineqartut ilaasullu amerlassusiinut naleqqiullugu pinerliisusartut amerlanerupput. 2002-mi 10-14-inut ukiullit akornanni pinerliisusartut amerlanerpaapput, tamanna 2003-mi allanngorpoq 15-17-inut ukiullit akornanni pinerliisusartut amerlanerpaalermata.

Niviarsiaqqat eqqarsaatigalugit pinerliiffigineqartut amerlassusii ukiuinut agguataarneri imminnut naleqqiukkaanni pinerliiffigineqartartut 6-14-inut ukiullit amerlanerpaapput.

Pisut suussusii pingasut taakku imminnut naleqqiukkaanni niviarsiaqqat 10-17-inut ukiullit pinerliiffigisaniit pinerliisut amerlanerupput.

Nukappiaqqat niviarsiaqqallu 6-9-nik ukioqaleraangamik pinerliisuulersarput.

Pisut naatsorsornerisa takutippaat meeqqat pinerliiffigisatut nalunaarsorneqarsimasut politiinut tunniunneqarsimasut nakuuserfigineqarsimasuusut imaluunniit kinguaassi-uutitigut atornerlugaasimasuusut. Pinerliisuni pinerluuteqarneq pisuni akulikinnerpaavoq, pisunilu meeqqat akuuffigisaanni angerlarsimaffimmi perulluliornerit isumaginnikkullu suliat allat akulikinnerpaapput.

Nukappiaqqat ilarparujussui pinerluuteqarsimasuupput, pinerluuteqarnerillu 2002-miit 274-iniit 2003-mi 338-nut amerleriarput, qaffariaat tassaalluni 23%.

Meeqqat inuusuttuaqqallu amerlaneruleralluttuinnartut politiinut attuumassuteqalertarnerat ataasiannartuunanilu nalaatsornerinnakkut pineq ajorpoq. Meeqqat 2002-mi politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni nalunaarsorneqartut 30%-ingajai arlalissaaneertuupput 2003-milu meeqqat 37%-ii arlalissaaneertuullutik. Nukappiaqqani pinerliisimasutut nalunaarsorneqartut arlaleriartut amerlanerupput nukappiaqqallu pinerliiffigisatut ikinnerpaallutik. Niviarsiaqqat eqqarsaatigalugit pinerliiffigineqarsimasutut ilaasutullu nalunaarsorneqarsimasuni arlaleriartut akulikinnerupput.

KAPITALI 2 - MEERAQ IMMIKKUT

Kapitali 2-mi misissuinerup ineneri meeqqat pinerliisutut pinerliiffigisatullu politiiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni ilanngunneqartut aamma sooq taak-kununga ilanngunneqarnerannut tunngassuteqarnerusut sukumiinerusullu nassuiaa-teqarfigineqassapput. Pinerluuteqartut pillugit sammineqartut tassaassapput pinerlu-uteqarnerit, pinerliiffigisanilu kinguaassiuutitigut atonerluinerit, meeqqat politii- nut tunniunneqartut, nakuusernerit, isumaginninnikkut suliat aamma imminorerit.

PINERLIISIMASUT

Pinerluutigisaq

Pinerliisimasutut nalunaarsorneqarsimasut amerlanerpaartaat pinerluuteqarsimasuup-put, tabel 6-imilu takutinneqarput pinerluutit suut meeqqat pinerliisutut nalunaar-sorneqaatigisimasaat, nukappiaqqanut niviarsiaqqanullu immikkut naatsorsorlugit. Tabelimi taaneqarput meeqqat amerlassusii, tassanilu pineqarput meeqqat pinerliisi-masut pinerluutaallu nalunaarsorneqarsimasut.

Tabel 6. Meeqqat 2002-mi 2003-milu pinerluutaasa suunerinut agguataarlugit nalunaarsorneri – Pinerliisimasut kisiisa

	2002			2003		
	Katillugit	Nukapp	Niviars	Katillugit	Nukapp	Niviars
Pisinarfimi tillinnerit	78	50	28	97	49	48
Susasaqarani isernerit	63	61	2	82	77	5
Tillinnerit	34	32	2	36	30	6
Pisuttorsarnerit	51	51	0	87	85	2
Ujajaanerit	3	3	0	1	1	0
Nakuusernerit	13	11	2	25	22	3
Meeraqatinik kinguaassiuutitigut atonerluinerit	1	1	0	4	4	0
Aserorterinerit	34	29	5	39	36	3
Aqqusinerni perulliorneq	11	7	4	13	11	2
Allat	38	29	9	36	23	11
Katillugit	326	274	52	418	338	80
Meeqqat pinerliisimasutut nalunaarsukkat amerlassusii	201	152	49	207	140	67
Nalunaarsukkat amerlassusii / meeqqat amerlassusii	1,6	1,8	1,1	2,0	2,4	1,2

Nalunaars: „Allat“-ni takussaanerpaapput „biilimik ingerlatitsisinnaatitaanani ingerlatitsi-neq“, kiisalu sioorasaarinerit, ikuallatsitsinerit, tillitanik tuniniaaneq, hashitorsimaneq allallu.

Pinerluttuliornerit amerlassusiat 2002-mi nalunaarsorneqartunit 326-nit 2003-mi nalunaarsukkanut 418-inut amerleriarfiuvoq, kisianni ukiup ingerlanerani pinerluu-teqarsimasut amerlassusiat (2002-mi 201 2003-milu 207) ataatsimut isigalugu taan-

naaginnarpoq. Taamaattumik meeqqat taama amerlatigisut 2002-mi pinerluuteqarsimasut 2003-mi amerlanerusunik pinerluuteqarsimapput.

Tabel 6-imi aamma takutinneqarpoq nukappiaqqat pinerluuteqartarnerat niviar-siaqqanut naleqqiullugu annertunerusoq, tassa nukappiaqqat pinerluuteqarsimasutut 2002-mi 1,8-riarluni 2003-milu 2,4-riarluni agguaqatigiissillugu nalunaarsorneqarsimammat, niviar-siaqqat nalunaarsorneqarsimasut agguaqatigiissinnerat tassaavoq 1,1 aamma 1,2.

Paasinarpoq nukappiaqqat pinerluutigisagaat tassaannerusut:

- Pisiniarfimmi tillinnerit
- Susasaqarani isernerit
- Tillinnerit
- Pisuttorsarnerit
- Aserorterinerit

Meeqqat ikittuaraannaat ujajaasimasuupput, ilanngullugulu malugineqarpoq nakuuserneq inuusuttuaqqanit piliaasoq pinerluutaasartut saqqumilaarnerit ilaginngikkaat.

Niviar-siaqqat eqqarsaatigalugit pinerluutaasartuq tassaanneruvoq pisiniarfimmi tillit-tarneq, taamaaliortarneq niviar-siaqqat pinerluutaasa 2002-mi nalunaarsorneqartut 50%-iat sinneqqavaa 2003-milu taakku kisitsisitaat 60%-iuvoq. Nukappiaqqat niviar-siaqqallu imminnut naleqqiukkaanni nukappiaqqat tassaapput pinerluutitut sakkortunerusunut pinerluuteqartartut pingaartumik pisuttorsarniarluni pinerlunnernut.

Pinerluutitut akulikinnerpaanut tallimanut meeqqat pinerluuteqartartut amerlassusiat suaassutsimut agguataarlugu ataani takussutissinneqarpoq.

2002	2003
<ul style="list-style-type: none"> • meeqqat 69-it 78-eriarlutik pisiniarfimmi tillinniarput (nukappiaqqat 42 niviar-siaqqallu 27) • meeqqat 38-it 63-eriarlutik susasaqaratik iserput (nukappiaqqat 36 niviar-siaqqallu 2) • meeqqat 29-t 34-eriarlutik tillippit (nukappiaqqat 27 niviar-siaqqallu 2) • meeqqat 22-t 51-eriarlutik pisuttorsarput (nukappiaqqat 22 niviar-siaqqat naamik) • meeqqat 33-t 34-eriarlutik aserorterippit (nukappiaqqat 28 niviar-siaqqallu 5) 	<ul style="list-style-type: none"> • meeqqat 89-it 97-eriarlutik pisiniarfimmi tillinniarput (nukappiaqqat 46 niviar-siaqqallu 43) • meeqqat 44-t 82-eriarlutik susasaqaratik iserput (nukappiaqqat 39 niviar-siaqqallu 5) • meeqqat 30-t 36-eriarlutik tillippit (nukappiaqqat 24 niviar-siaqqallu 6) • meeqqat 30-t 87-eriarlutik pisuttorsarput (nukappiaqqat 28 niviar-siaqqallu 2) • meeqqat 36-t 39-eriarlutik aserorterippit (nukappiaqqat 33 niviar-siaqqallu 3)

PINERLIIFFIGISAT

Pisut suussusii

Pisut nalunaarsorneqartut amerlassusiannut tunngatillugu (**Tabel 2**) pinerliiffigisani pisut suut akulikinnerunersut immikkut sammineqarpoq. Pisut tallimat pineqarput isumaginninnikkut sulianut, nakuusernerit, kinguaassiuutitigut atornerluinernut, meeqqanut aqqusinerni nassaanut aamma meeqqat politii-nut tunniunneqartunut agguataarsimapput. Pisimasuni 5-ini nalunaarsuinerit amerlassusiat aamma meeqqat

amerlassusiat nukappiaqqanut niviarsiaqqanullu agguataarlugit tabel 7-mi takutin-neqarput.

Pisup suussusaa „Kinguaassiuutitigut atornerluinerit“ pisunut marlunnut agguataarneqarpoq:

Atornerluineq I, tassani kinguaassiuutitigut atornerluinerit attorneqarnerit/attuuaneqarnerit, nalikkaanik (kinguaassiuutinik) takutitsinerit/kannгуттаaalliorfiginninnerit aamma atoqatigiinnermi peqataanissamik neqeroornerit pineqartunut ilaapput.

Atornerluineq II, tassani kinguaassiuutitigut atornerluinerit sakkortunerit qanersorluni atoqatigiinnerit (samuuna milukaartinneq) iterortinnerit, kujanninnerit imaluunniit pinngitsaaliinerit.

Atornerluinerup I-ip aamma atornerluinerup II-p kinguaassiuutitigut atornerluinerunerat qularutissaanngilaq, taamatulli agguataarinikkut kinguaassiuutitigut atornerluinerup annertussusia takussutissinniarneqarpoq.

Tabel 7. Pinerliiffigisat – 2002-mi 2003-milu pigajunnerit 5 nukappiaqqanut niviarsiaqqanullu agguataarlugit

	2002			2003		
	Katillugit	Nukapp	Niviars	Katillugit	Nukapp	Niviars
Nalunaarsuinerit						
Isumaginnikkut suliaasat	32	15	17	33	18	15
Nakuusernerit	25	19	6	31	18	13
Kinguaassiuutitigut atornerluinerit katillugit	23	4	19	47	7	40
Taakkunanga atornerluineq I	11	2	9	29	3	26
Taakkunanga atornerluineq II	6	1	5	8	2	6
Taakkunanga allat suussusilerneqanngitsullu	6	1	5	10	2	8
Aqqusiniinnarni nassaasat	25	14	11	13	2	11
Inunnit allanit politiinut tunniunneqartut	33	24	9	87	56	31
Meeqqat amerlassusiat						
Isumaginnikkut suliaasat	20	8	12	19	11	8
Nakuusernerit	24	19	5	28	16	12
Kinguaassiuutitigut atornerluinerit	21	4	17	46	7	39
Aqqusiniinnarni nassaasat	21	12	9	12	2	10
Inunnit allanit politiinut tunniunneqartut	28	19	9	67	40	27

Nukappiaqqat eqqarsaatigalugit pinerliiffigisaasarsimanagerat ilimanarnerpaaq tassavoq nakuuserfigineqarneq (2002-mi nalunaarsukkat 19-it 2003-milu nalunaarsukkat 18-it) imaluunniit inunnit allanit politiinut tunniunneqarnerit (2002-mi 24-t 2003-milu 56-t nalunaarsorneqarsimasut). Niviarsiaqqat eqqarsaatigalugit pinerliiffigisaasarsimanagerat ilimanarnerpaaq tassavoq kinguaassiuutitigut atornerlugaaneq

(2002-mi 19-it 2003-milu 40-t nalunaarsorneqarsimasut) imaluunniit inunnit allanit politiinut tunniunneqarnerit (2002-mi 9-t 2003-milu 31-t).

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit

2002-mi meeqqat 21-t 2003-milu meeqqat 46-t kinguaassiuutitigut atornerluinerimi pinerliiffigineqarsimapput - meeqqat ilaat pingasut marloriarlutik kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimapput. Kinguaassiuutitigut atornerluinerit malunnarluartumik 119%-imik amerleriarsimapput.

Tabel 8-mi takutinneqarput meeqqat inuusuttuaqqallu kinguaassiuutimikkut qanoq atornerlunneqarsimanersut.

Tabel 8. 2002-mi 2003-milu kinguaassiuutitigut atornerluinerit suussutsinut agguataarlugit

	2002			2003		
	Katill	Nukapp	Niviars	Katill	Nukapp	Niviars
Attorneqarnerit/attuaneqarnerit	8	2	6	16	1	15
Takutitsinerit/kannгуттаaalliorfiginninnerit	3	0	3	7	1	6
Atoqatigiinnermi peqataanissamik neqeroornerit	0	0	0	6	1	5
Katillugit (Atornerluineq I)	11	2	9	29	3	26
Qanersorluni atoqatigiinnerit (samuuna milukaartinneq)	0	0	0	1	0	1
Kujanninnerit	6	1	5	3	0	3
Pinningsaaliinerit	0	0	0	3	1	2
Iterortinneq	0	0	0	0	0	0
Katillugit (Atornerluineq II)	6	1	5	7	1	6
Allat	3	0	3	4	1	3
Suussusia taaneqanngitsaq	3	1	2	6	1	5
Katillugit	23	4	19	46	6	40
Pinerliiffigineqartutut nalunaarsukkat tamarmiusut amerlassusiat	243	133	110	364	179	185
Pinerliiffigineqartutut nalunaarsukkat tamarmiusut amerlassusianni atornerluineq procetinngorlugu	9,5	3,0	17,3	12,6	3,3	21,6

Nalunaars: Meeqqat pingasuinnaat ataatsimit amerlanerusunik pinerliiffigineqarsimapput.

Pingaartumik niviarsiaqqat kinguaassiuutitigut atornerluinerimi amerleriaateqarfiupput. 2002-mut naleqqiullugu 2003-mi atornerluineq I-imi kinguaassiuutitigut atornerluinerit pingasoriaatingajammik amerlanerupput, kinguaassiuutitigullu atornerluinerimi pingaartumik attualaarinerit amerleriaateqarfiupput.

Kinguaassisuutitigut atornerluineq II-mi 2002-mi atornerluinerit tassaapput kujanninnerit, kisianni 2003-mi atornerluinerit qanoq ittuussutsimikkut pinerliinerit sak-kortusiartornerannut allanngoriartortoqarnera malunnarpoq, tassa kujanninnerit saniatigut pinngitsaaliinerit aamma pineqarmata.

Niviarsiaqqat eqqarsaatigalugit pinerliiffigineqarsimasuni niviarsiaqqat 2003-mi nalunaarsorneqarsimasut 20%-ii sinnerlugit kinguaassiuutimikkut atornerlunneqarsimapput, nukappiaqqat kisitsisitaata 4% ataassimavaa.

Inunnit allanit politiiun tunniunneqartut

Meeqqat politiiun inunnit allanit tunniunneqartut amerlassutsimikkut 40%-ingajammik amerleriarput, 2002-mi 28-niit 2003-mi 67-inut. Nukappiaqqat niviarsiaqqallu inunnit allanit politiiun tunniunneqartarput, nukappiaqqalli amerlanerussuteqarlutik. Meeqqat inunnit allanit politiiun tunniunneqartut nalunaarsorneqartut amerlassusiat meeqqat amerlassuserpiaannut naleqqiukkaanni takuneqarsinnaavoq meeqqat amerlanerit ataatsimit amerlanerusoriarlutik tunniunneqarsimasut. 2002-mi meeqqat inunnit allanut politiiun tunniunneqartut pillugit nalunaarsukkani 24-ni nukappiaqqat 19-iupput, taakkulu 2003-mi amerleriarput nukappiaqqat 40-t 59-eriarlutik nalunaarsorneqarsimallutik. Niviarsiaqqat eqqarsaatigalugit 2002-mi 9-t ataasiarlutik politiiun tunniunneqarput 2003-milu niviarsiaqqat 27-t katillugit 31-eriarlutik nalunaarsorneqarsimallutik.

Meeqqat inunnit allanit politiiun tunniunneqartartut tassaasarpur meeqqat mikisut anaanaminnit ataamannit, meeqqat angerlarsimaffimmi kisimiitillugit qimallugit imerniartarfiliarsimasunit, unnukkut aqqusiniinnarmi ujaasisut inersimasunit nasarineqarsimasut. Aamma meeqqat tassaasinnaappur aniiginnartut angerlarsimaffimmini angajoqqaamik erngunnerat „nuannataarnerallu“ pissutigalugu angerlarumangitsut.

Nakuusernerit

Meeqqat 2002-mi nakuuserfigineqarsimasut 24-iupput, 2003-milu meeqqat 28-iusimallutik. Niviarsiaqqat eqqarsaatigalugit nakuuserfigineqarsimasut 2002-mi tallimaniit 2003-mi 12-inut amerleriarput. Nukappiaqqat nakuuserfigineqarsimasut 2002-miit 2003-mut 19-iniit 16-inut ikileriaateqalaarput. (**Tabel 7**). Pisut amerlanersaat isatsinerupput, aammalu pisut ilagisarpaat meeqqat isimmigarneqarlutik, puiaasanik miloriarneqarlutik nujaartorneqarlutilluunniit.

Isumaginninnermi suliassat

Isumaginninnikkut suliassat meeqqat pinerliiffigisatut ilaaffigisaat 2002-mi 32 2003-milu 33 nalunaarsorneqarsimappur, tassa isumaginninnikkut suliassat ilungersunartut meeqqanik akuuffigisat meeqqanullu tutsitat. Tassaasinnaavoq ataataq unnuaannakkut aalakoorkuluni angerlartoq ernnerminillu qulingiluanik ukiulimmik kisimiilluni angerlarsimasimasumik anisitsisoq. Nukappiaraq aqqusiniinnarmi angalaarpoq politiiunillu tiguneqarluni isumaginninnermilu oqartusanut tunniunneqarluni.

Imminornerit

Nukappiaqqat marluk 2002-mi Nuummi imminorsimapput. 2002-mi Nuummi immi-nortut katillugit arfiniliupput. (Paasissutissat: 2002-mi imminortut amerlassusiannik Peqqinnissamik Nakkutilliisoqarfiup naatsorsuina).

2002-mi ataaseq imminoriarpoq 2003-milu marluullutik, taakku tamarmik nukap-piaraapput. Niviarsiaqqat eqqarsaatigalugit 2002-mi 2003-milu imminortoqanngilaq, kisianni sisamat 2003-mi imminoriarsimapput.

Eqikkaaneq

Pinerluttuliuuteqartartuni nukappiaqqat niviarsiaqqaniit amerlanerujussuupput.

Niviarsiaqqat pinerluttuliorneri pinerliisuugaangata tamanna pingaartumik pisini-arfinni tillinniarnersarpoq, nukappiaqqalli pinerluttuliuutigisagaat tassaaneruput pisuttorsarniarluni pinerluuteqarnerit. Nakuuserneq meeqqat inuusuttuaqqallu akor-nanni pinerluutaasartuni saqqumilaarnerpaanngilaq.

Nukappiaqqat pinerliiffigisaagaangata nakuuserfiginnissimanerit imaluunniit inunnit allanit politii-nut tunniunneqarnerit pissutaagajunnerupput. Niviarsiaqqat eqqarsaati-galugit pinerliiffigineqartarneri ilimanarnerit tassaapput kinguaassiutimikkut ator-nerlugaanerit imaluunniit inunnit allanit politii-nut tunniunneqarnerat.

Niviarsiaqqat attorneqartarnermikkut kinguaassiutinillu nittaavigineqartarnermik-kut kinguaassiutimikkut atonerlugaanerit malunnarnerpaamik amerleriarfiuvoq. Tamatuma peqatigisaanik atonerluinerup qanoq ittuussusia sakkortusiartortoq taku-neqarsinnaavoq, tassa meeqqat pinngitsaalineqartut amerlassutsimikkut amerleriaate-qarmata.

Nukappiaqqat niviarsiaqqallu politii-nut inunnit allanit tunniunneqartarput, nukap-piaqqalli amerlanerullutik. Meqqat inunnit allanit politii-nut tunniunneqartut 2002-miit 2003-mut 40%-imik amerleriarput.

Meeqqat aamma imminortarput, 2002-mi nukappiaqqat marluk 2003-milu nukap-piaraq ataaseq Nuummi imminorput.

KAPITALI 3 - INERNERIT ALLAT

Misissuinerup ineneri allat naleqqussinnaasut kapitali 3-mi pineqarput. Nassuiaateqarfigineqarput aalakoornartut/aanngajaarniutit pisunut sunut suaassutsimut pisunullu qanoq agguataarsimanersut, kiisalu kinguaassiuutitigut atorerluisoqarnerani, meeqqat inunnit allanit politiinut tunniunneqarneranni, nakuusertoqarnerani, angerlarsimaffimmi perulluliortoqarnerani isumaginninnikkullu suliassani allani aalakoornartut/aanngajaarniutit qanoq akulikitsigisumik ilaanerat. Siusinnerusukkut taaneqareersutut pineqartut tassaapput pisut ulloq unnuarlu nalunaarsuiffini aalakoornartut/aanngajaarniutit akuunerat. Aammattaaq meeqqat politiinut attuumasuteqalereeraangata suliniutit suut aallartinneqartarnersut nassuiaateqarfigineqarput. Kiisalu meeqqat misissuinermi ilaatinneqartut paarinerlugaanerisa qanoq annertutiginera naliliivigineqarluni.

AALAKOORNARTUT / AANNGAJAARNIUTIT

Tabel 9-mi takutinneqarput aalakoornartut/aanngajaarniutit akuutillugit nalunaarsukkat suaassutsimut aamma pinerlisanut, pinerliisunut ilaasunullu agguataarlugit.

Tabel 9. Aalakoornartut/aanngajaarniutit akuutillugit 2002-mi 2003-milu pisut suussusiinut suaassusiinullu agguataarineq

	2002			2003		
	Katillugit	Nukapp	Niviars	Katillugit	Nukapp	Niviars
Pinerliiffigisaq	66	32	34	88	47	41
Pinerliisoq	54	34	20	102	70	32
Ilaasoq	136	86	50	186	103	83
Katillugit	256	152	104	376	220	156

Politiit ulloq unnuarlu nalunaarusiaanni meeqqat ilaatillugit 2002-mi 2003-milu nalunaarsukkat tamarmiusut 25%-iini aalakoornartut / aanngajaarniutit akuupput. Ukiuni taakkunani marlunni pisuni ilaasuuffiusuni aalakoornartut/aanngajaarniutit 2002-mi 136-ni 2003-milu 186-ini akuupput. Meeqqat angerlarsimaffimmi perulluliornerni najuuttut imaluunniit isumaginninnikkut suliassani allani akuusut ilaasutut nalunaarsorneqarput, pisunilumi taakkunanerpiaq aalakoornartut/aanngajaarniutit pingartumik akuusarput. Tamanna pillugu kapitalimi kingusinnerusukkut nassuiaasoqassaaq.

Pinerliiffigineqartuni pisut suussusiini aalakoornartut/aanngajaarniutit ikinnerpaamik akuupput (2002-mi 66-ini 2003-milu 88-ini). Pinerliisuni pisuni aalakoornartut/aanngajaarniutit akuusut 2002-miit 2003-mut 89%-imik (54-iniit 102-nut) amerleriarpur. Pisuni aalakoornartut/aanngajaarniutit akuuffigisaanni nukappiaqqat niviar-siaqqaniit amerlanerusarput.

PISUT AALAKOORNARTUT/AANNGAJAARNIUTIT AKUUFFIGISAAT.

Kinguaassiuutitigut atonerluineq

2002-mi kinguaassiuutitigut atonerluinerni pisuni 23-ni arfinilinni 2003-milu pisuni 47-ni arfinilinni aalakoornartut/aanngajaarniutit akuupput (*tabel 7*).

Inunnit allanit politiinut tunniunneqartut

2002-mi pisuni 33-ni meeqqat politiinut tunniunneqarfiini pisuni aqqaneq-marlunni aalakoornartut/aanngajaarniutit akuupput. 2003-mut kisitsisit takutippaat meeqqanit 67-init politiinut tunniunneqartunit meeqqat 27-t pisimasumi aalakoornartup/aanngajaarniutit akuunera misigisimagaat. Meeqqat nammminneq aalakoornartunit/aanngajaarniutinit sunnerneqarsimangillat, taakkuli pisuni politiinut tunniunneqaraangata pissutaasarput.

Meeqqat politiinut attuumassuteqaleraangamik aalakoornartunit/aanngajaarniutinit sunnerneqarsimasut amerlassusiat qiviraanni meeqqat 31-t 2002-mi 79-illu 2003-mi sunnerneqarsimapput.

Nakuuserneq

Nakuusertoqarnerani tupaallannartumik ikittuinnarni aalakoornartoq/aanngajaarniutit akuupput – 2002-mi pisimasunit 25-nit pingasut 2003-milu pisimasuni 31-ni arfinillit.

Isumaginninnermi suliassat

2002-mi isumaginninnermi suliassat 30%-ingajaanni 2003-imilu isumaginninnermi suliassat 25%-ingajaanni aalakoornartut/aanngajaarniutit akuupput (2002-mi nalunaarsukkani 32-ni qulit 2003-imilu nalunaarsukkani 33-ni arfineq-pingasut). (*Tabel 7*)

Angerlarsimaffimmi perulluliornerit

2003-mi angerlarsimaffimmi perulluliornerit tamarmiusut 60%-ingajaanni aalakoornartut/aanngajaarniutit akuupput, taakku 2003-mi 50-ingajannut appariarput. (2002-mi angerlarsimaffimmi perulluliornerit 149-sut ilaanni 88-ini 2003-milu 151-iusut ilaanni 72-ini aalakoornartut/aanngajaarniutit akuupput).

Suliniutit/iliuutsit

Meeqqap politiinut attaveqalernerata kingorna suliniutit/iliuutsit suut aallartinneqartarnersut tabel 10-imi takutinneqarput.

Tabel 10. 2002-mi 2003-milu iliuitsit pisut suussusiinut, suaassutsimut suuneranullu agguataarlugit

	2002					
	Pinerlisaq		Pinerliisoq		Ilaasoq	
	Nukapp	Niviars	Nukapp	Niviars	Nukapp	Niviars
Paassutissartaqanngilaq	42	42	124	56	53	28
Meeraq isumaginninnermi oqartussanut innersuunneqarpoq	49	46	161	33	38	22
Meeraq ilaquataanut / allanut tunniunneqarpoq	7	4	19	11	17	19
Meeraq paaqqinnittarfimmud tunniunneqarpoq / angajoqqaaminut tunniunneqarpoq	23	11	139	41	10	6
Meeraq napparsimmavimmud unitsinneqarpoq / innersuunneqarpoq	12	8	7	7	3	2
Qimarnguimmud innersuunneqarpoq	1	1	0	0	7	16
Toqqissisimaneq pioqqilerpoq	10	5	15	1	58	51
Katillugit	144	117	465	149	186	144
Nassuiaatitaqanngitsut procentinngorlugu	29	36	27	38	28	19

	2003					
	Pinerlisaq		Pinerliisoq		Ilaasoq	
	Nukapp	Niviars	Nukapp	Niviars	Nukapp	Niviars
Paassutissartaqanngilaq	58	79	210	82	87	36
Meeraq isumaginninnermi oqartussanut innersuunneqarpoq	73	55	135	68	28	23
Meeraq ilaquataanut / allanut tunniunneqarpoq	12	12	5	5	26	16
Meeraq paaqqinnittarfimmud tunniunneqarpoq / angajoqqaaminut tunniunneqarpoq	33	32	171	68	11	4
Meeraq napparsimmavimmud unitsinneqarpoq / innersuunneqarpoq	10	12	13	13	1	2
Qimarnguimmud innersuunneqarpoq	0	2	0	0	11	13
Toqqissisimaneq pioqqilerpoq	7	15	11	7	113	101
Katillugit	193	207	545	243	277	195
Nassuiaatitaqanngitsut procentinngorlugu	30	38	39	34	31	18

Nass. : Iliuitsit amerlassusiat tamarmiusoq 2002-mi aamma 2003-mi nalunaarsukkanit tamarmiusut amerlassusiinit amerlanerussapput, tassa iliuitsit arlallit pineqarsinnaammata, assersuutigalugu suliami ataatsimi isumaginnittoqarfimmud napparsimmavimmullu inner-suussisoqarsimasinnaavoq. Tamatuma nassataraa nalunaarsukkap ataatsip marlunnik innersuussinertaqarnera

Meeqqat amerlanersaat isumaginninnikkut oqartussanut innersuunneqartarput angajoqqaaminnullu tunniunneqartarlutik.

Politiit Nuup Kommuniiani isumaginnittoqarfimmud innersuussisarneri tamarmiusut qiviaranni 2002-mi innersuussinerit katillugit 349-upput, tassalu agguaqatigiissillugu ullormut ataasingajaq innersuunneqartarpoq. Kommunimut innersuunneqartartut amerlassusiat 2003-mi 382-inut amerleriarfiuvoq, tassalu agguaqatigiissillugu ullormut ataaseq sinnilaarlugu innersuunneqartarpoq. Pinerliisut tassaanerupput politiiniit Nuup Kommuniiani isumaginnittoqarfimmud innersuunneqartartut meeqqallu arlallit arlaleriarlutik innersuunneqartarput.

2002-mi meeqqat assigiinngitsut 220-t Nuummi politiiniit Nuummi isumaginnit-toqarfimmut innersuunneqarput, meeqqanit 220-nit taakkunannga 52-it arlaleriarlutik innersuunneqarput. 2003-mi meeqqat assigiinngitsut 239-t innersuunneqarput, meeqqanit taakkunannga 77-t arlaleriarlutik innersuunneqarput. Meeqqat taakku qasseriartut innersuunneqarsimanerat tabel 11-mi takutinneqarpoq.

Tabel 11. Meeqqat 2002-mi aamma 2003-mi isumaginninnermi oqartussanut arlaleriarlutik innersuunneqarsimasut amerlassusiat

Innersuussinerit amerl.	2002			2003		
	Katillugit	Nukapp	Niviars	Katillugit	Nukapp	Niviars
2	27	19	8	48	25	23
3	13	7	6	12	7	5
4	5	5	0	9	6	3
5+	7	7	0	8	7	1
Katillugit	52	38	14	77	45	32

2002-mi meeqqat 27 2003-milu meeqqat 48 marloriarlutik isumaginnit-toqarfimmut innersuunneqarput - meeqqat ilaat tallimanit amerlanerusumik innersuunneqarsimapput.

Niviarsiaqqanut naleqqiullugu nukappiaqqat amerlanerit arlaleriarlutik innersuunneqartarput. Taamaattoq niviarsiaqqat arlaleriarlutik innersuunneqartut amerlassusimikkut 2002-miit 2003-mut 129%-imik amerleriarput - 2002-mi niviarsiaqqat 14-iniit 2003-mi niviarsiaqqanut 32-nut.

Sumiginnagaanerp annertussusia

Sumiginnaaneq eqqoqqissaartumik nassuiaruminaappoq sumiginnaanerit sakkortussusiat annertussusiallu assigiinngisitaarsinnaammata. Sumiginnaaneq tassaasinnaavoq timikkut qamuunalu sumiginnaaneq – iliuuseqarnikkut iliuuseqannginnikkullu piliaasoq. Assersuutigalugu meeraq inersimasunit piaaraluni timikkut annersinneqarsimasinnaavoq ajoquserneqarsimasinnaalluniluunniit aammalu inuunermik ulorianartorsioqarsimasinnaalluni. Aammattaaq meeraq sivirusumik kisimiitillugu qimassimaneqarsimasuusinnaavoq taamaattumillu paarinerlugaalluni. Tarnikkut sumiginnaaneq tassaasinnaavoq nakuuserfigineqarnissamik sioorasaarneqartuarneq, angajoqqaat meeqqamik mittatilliinerat quiassuaatiginninnerallu meerarlu angajoqqaat atugarliuutaannut pissutaatinneqarsinnaavoq. Kinguaassiuutitigut atonerlugaaneq meeqqamik sumiginnaanerit sakkortunersaralugulu ingasannersaraat.

Kiisalu meeqqap sumiginnaaganermit qisuariaatai assigiinngisitaarsinnaapput tamatumani apeqqutaalluni sumiginnaanerp annertussusia, meeqqap nammineq inersimassusia meeqqallu ulluinnarni inuunermi attavigisai. Sumiginnaariaatsit assigiinngitsut, tamatumunnga patsisaasut tamatumunngalu meeqqap qisuariaatai nalunaarusiami matumani nassuiarneqarnissaat annertuallaassaaq.

Meeqqat misissuinermit ilaatinneqartut pisullu sumiginnaanertut taaneqarsinnaasut aallaavigalugit nalunaarusiamik matumunnga allaaserisaqartut suliaaraat assersuusiaq

sumiginnagaanerp meeqqat misissuinermi ilaatinneqartut atugaata annertussusianut takussutaasinnaasoq.

Matumani taamaallaat pineqarpoq assersuusiasq suliamut tunngasunik naliliineq aallaavigalugu suliaasoq. Assersuusiasq siunertaavoq meeqqat politiit ulloq unnuarlu nalunaarusianni nalunaarsorneqarsimasut qanoq amerlatigisut qanorlu annertutigisumik sumiginnagaanerisa saqqummiunneqarnissaa. Taamaattumik inernerni taamaallaat pineqarput meeqqat misissuinermi ilaatinneqartut, meeqqat politiinut attuumasuteqalersimannigitsut naatsorsukkani ilaannigillat.

Sumiginnagaasut amerlassusii tamatumalu annertussusia naliliivigisinnaaniarlugu assersuusioriaasissaq nassaariuminaassimavoq, taamaaliornissarlu qanoq atorlarsinnaatiginersoq oqallisigineqarsinnaavoq. Sumiginnaanerp meeqqanut inuusuttuaqqanullu atuuttup annertussusia pillugu uppersaatissat amigaataammata taamaaliornissarput toqqarsimavarput. Taamaaliorpugut tamanna ajornartorsiutip annertussusaata ersersinneqarnissaanut pisariaqartoq isumaqaratta aammalu meeqqat inuusuttuaqqallu atugarisaat pitsaanerulersinniarlugit sulilu sumiginnagaanerunissaat pitsaaliorniarlugu siunertaqartumik suliniuteqarnissaq aallartinneqarsinnaaqqullugu.

Assersuusiasq siunertaavoq meeqqat qanoq amerlatigisut annertuumik sumiginnagaasut meeqqallu qanoq amerlatigisut sumiginnagaasut nalilerneqarsinnaanerit takussutissinniarlugu.

Marloqiusamik nalunaarsuinissaq pinngitsoortinniarlugu toqqarsimavarput meeqqat assigiinngitsut 2002-mi 2003-milu politiit ulloq unnuarlu nalunaarsuiffiini nalunaarsorneqarsimasut natsorsorneqarnissaat. Ukiuni taakkunani marlunni meeqqat assigiinngitsut katillugit 1075-it nalunaarsorneqarsimapput, meeqqallu taakku tassaapput ataani takutinneqartut – annertuumik sumiginnagaasut, sumiginnagaasut sinneruttullu. Amerlassutsit meeqqat tabel 1-imi takutinneqartut amerlassusiinit allaanerunerannut pissutaavoq meeqqat arlallit ukiut taakku marluk ingerlaneranni ulloq unnuarlu nalunaarsuiffinni ilaanerat.

Sumiginnagaanerp annertussusia

IMMIKKOORTUT SIULLIIT	Qass.	Procentinngorlugu
Meeraq kinguaassiuutitigut atornerlueriaaseq il-mik atornerlunneqarsimavoq	16	
Meeraq ukiut marluk ingerlaneranni ulloq unnuarlu nalunaarusiani tallimariarluni amerlanernilluunniit ilanngunneqarsimavoq	105	
Qulit inorlugit ukioqartoq angerlarsimaffimmit anisitaasimasoq	10	
Ataasiaannarani aqqusiniinnarmi nassaarineqartoq qulillu inorlugit ukiulik	6	
Immikkoortut siulliit katillugit	137	13,0
IMMIKKOORTUT AAPPAAT		
Meeraq ulloq unnuarlu nalunaarusiani marluk sisamallu akornanni ilanngunneqarsimasoq	317	
Immikkoortut aappaat katillugit	317	30,0
SINNERI	621	57,0

Eqimattat 1

Meeqqat immikkoortoq 1-imi ilanngunneqartut annertuumik sumiginnagaasimasutut isumaqarfigineqarput, naatsorsuinermi aallaaviuvoq meeqqat kinguaassiuutimik-kut sakkortuumik atornerlugaasimasutut nalunaarsorneqarsimasut, soorlu qanersor-luni atoqatigiinnikkut (samuuna milukaartinneq) kujanneq, pinngitsaaliinerlu. Taakkununnga ilaanermut pissutaasoq alla tassaavoq politiinut attuumassuteqarnerup annertussusia. Meeqqat amerlasuut nakkutigineqanngillat ataatsimullu isigalugu nammineersitaallutik ataavartumik inersimasunut attuumassuteqaratik, meerarlu ukiut taakku marluk ingerlaneranni tallimariarluni amerlanernilluunniit ulloq unnu-arlu nalunaarsuiffinni ilaagaangat tamanna annertuumik sumiginnaanertut nalilerne-qartarpoq. Meeqqat 10 inorlugit ukiullit angerlarsimaffiminniit anisitaasimappata imaluunniit aqquciniinnarmi nassaarineqarsimappata, assersuutigalugu unnuakkut, tamanna sakkortuumik sumiginnagaanermut takussutissaasutut isumaqarfigineqarpoq. Piffissami sivisuumi sumiginnagaaneq aamma kinguaassiuutitigut atornerlugaaneq amerlanertigut kingunerluuteqartarput, meeqqallu eqimattat 1-imi pineqartut naliler-neqarput qamuuna ajoquserneqarsimatigisartutut meeqqat amerlasuut passunneqarta-riaqalersimallutik.

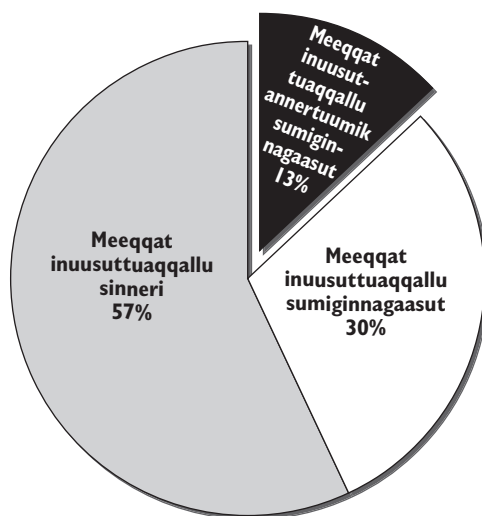
Eqimattat 2

Eqimattat 2-mi pineqarput meeqqat sumiginnagaasutut nalilerneqartut naatsorsuiner-milu aallaaviuvoq meeqqap qanoq amerlatigisoriarluni politiinut attuumassuteqaler-simanera. Meeqqap siullermeerluni politiinut attuumassuteqalernera nalaatsornerin-nakkut pisimasuusinnaavoq, meerarli marluk sisamallu akornanni amerlatigisunik po-litiinut attuumassuteqalersimappat tamanna sumiginnagaaneratut nalilerneqartarpoq. Matumani pineqarput meeqqat ajoqutissarserataannaat meeqqallu ilaat annertuumik sumiginnagaanissaminnut ulorianartorsiuteqarsinnaapput. Amerlanertigut pineqar-put meeqqat ilaquutaallu allallu attuumassuteqarfigisaasa isumaginninnikkut tamakkii-sumik suliniuteqarfiginerisigut piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu ajunngitsup tungaanut saatsinneqarsinnaasut.

Sinneruttut

Sinneruttut tasaanerupput meeqqat inuusuttuaqqallu ataasiaannarlutik politiinut attuumassuteqalersimasut. Aamma ilaapput meeqqat pinerluuteqarsimangitsut aam-mattaq meeqqat tilliffigineqarsimasut sinneruttunut ilaatinneqarput. Taamaattoq imaaratarsinnaavoq meeraqarlunilu inuusuttuaraqartoq sumiginnagaasunik takussaangiinnartunilli.

Assersusiaq takutinneqarsinnaavoq imatut:

Eqikkaaneq

Misissuinerup takutippaa 2002-mi 2003-milu nalunaarsukkat tamarmiusut 25%-iini aalakoornartut/aanngajaarniutit akuusut. Pingaartumik isumaginninnikkut suliaassani allani, angerlarsimaffimmi perulluliorortoqarnerani, meeqqat inunnit allanit politiinut tunniunneqarneranni aalakoornartut/aanngajaarniutit akuusarput. Meeqqat inuusuttuaqqallu politiinut attuumassuteqaleraangamik aalakoornartunit/ aanngajaarniutinit sunnerneqarsimasut amerlassusiat qaffakkiartortoq takuneqarsinnaavoq.

Politiinut attuumassuteqalereernermi suliniut/iliuut pigajunnerpaaq tassaavoq isumaginnittoqarfimmut innersuussineq angajoqqaanullu tunniunneqarneq. Aggvaqatigiissillugu ullormut meeqqamit ataatsimit amerlanerit politiinit Nuup Kommuniiani isumaginnittoqarfimmut innersuunneqartarput meeqqallu ilaat arlaleri-arlutik innersuunneqartarlutik.

Meeqqat misissuinermi ilaatinneqartut sumiginnagaanerisa annertussusiata takutip-paa 13%-ii annertuumik sumiginnagaasut 30%-iilu sumiginnagaasut.

ILANNGUSSAQ I (NALUNAARSUINERMI IMMERSUIFFISSAQ)

Ukioq	Suliamut ulluliussaq	Qanga	Inuup normua
Inuup normua nalunaarsorne-qanngilaq	Politiit nalunaarusiaata normua	Tulleriinnerini normu	

Meeqqat inuusuttuaqqallu politiit nalunaarusiaanni aamma ulloq unnuarlu nalunaarusiaanniittut – kikkut aamma sooq?

Misissuinermi ilaatinneqarput meeqqat inuusuttuaqqallu 18-it inorlugit ukiullit 2001-imi, 2002-mi 2003-milu politiit nalunaarusiaanniittut aamma ulloq unnuarlu nalunaarusiaanniittut.

Misissuinermi paasissutissat ulloq unnuarlu nalunaarusiani pappiaqqani sungaartuni aamma politiit nalunaarusiaanni pappiaqqani qorsunni pissarsiarineqartut tunngavigalugit nalunaarsukkanut immersugassaq.

Meeqqap suaassusia: Nukappiaaraq Niviarsiaaraq

Pisimasup nalaani ukiut _____

Meeqqat immikkoortukkuutaarlugit

	AAP
MEERAQ SUNEQARSIMAYA:	
• Pinerliiffigisaq	
• Pinerliisoq	
• Suliami ilaasoq	
PISIMASOQ	
• Meerartaqarluni angerlarsimaffimmi perulluliorneq	
• Isumaginninnermi suliassaq	
• Imminoriarneq	
• Imminorneq	
• Toqutseriarneq	
• Toqutsineq	
• Nakuuserneq	
• Kinguaassiuutitigut atorerluineq	
• Pinngitsaaleeriarneq	
• Pinngitsaaliineq	
• Pinerluttuliorneq – allat meeraangitsoq	
• Angajjoqqaat meeqqallu akornanni akaareqatigiinnginneq	

	AAP
• Meeqqat akornanni akaareqatigiinnginneq	
• Allat	
AALAKOORNARTUT/AANNGAJAARNIUTIT	
• Pisumi imigassap akuunera	
• Pisumi haship akuunera	
• Allat	
PISUMI ILAASUT/AKUUSUT	
• Anaanaq	
• Anaanassaq	
• Ataataq	
• Ataataassaq	
• Angajoqqaat tamarmiullutik	
• Aanaa/aataa	
• Ilaqutariinni allat	
• Angajoqqaarsiat	
• Sanilerisat	
• Ikinngutit / kammalaatit / nivarsiaqqat ikinngutit	
• Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfik	
• Iisimangisaq	
• Isumaginninnermi pigaartoq/isumaginnittoqarfik	
• Allat	
MEERAQ	
Meeraq pinerluteqarsimava?	
• Pisiniarfimmi tillinneq	
• Susassaqarani iserneq	
• Tillinneq	
• Ujajaaneq	
• Nakuuserneq	
• Pinngitsaaliineq	
• Pinngitsaaleeriarnaq	
• Meeqqanit allanit kinguaassiuutitigut pinerliivigineqarneq	
• Toqutsineq	
• Toqutseriarneq	
• Aserorterineq	
• Aqqusinnermi perulluliorneq	
• Sioorasaarineq	
• Allat	
Ulorianartumik pinnguarneq	
Angerlarsimaffimmut angerlannginneq	

	AAP
Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmut angerlannginneq	
Angerlarsimaffimmiit anisitaaneq	
Akornusersorneqarneq/uumisaarneqarneq	
Aaneqanngitsoorneq	
Angerlarsimaffimmi kisimiitilluni qimataaneq	
Meeraq aqqusinermi nassaarineqartoq	
Meeraq inunnit allanit politiinut tunniunneqartoq	
Meeraq sunnertisimasoq (imigassamik, hashimik, nakorsaatinik, ikitsisip gassissaanik il.i.)	
Meeraq ingerlalluuartuuvoq	
MEERAQ TIMIKKUT ANNIARTITAASIMAVOQ/PAARINERLUGAAVOQ?	
• Unatarliineq, tillusats, isitigut tillusats	
• Avatit napineqarsimasut	
• Uutiterneqarnerit	
• Pillutsitsinerit	
• Paarinerlugaaneq	
• Toqutsineq, qanoq toquneq:	
• Toqutseriarneq, periuseq:	
• Allat	
MEERAQ KINGUAASSIUUTIMIGUT ATORNERLUGAASIMAVA?	
• Attorneqarnerit/attuaneqarnerit	
• Qanersorluni atoqatigiinneq (samuuna milukaartinneq)	
• Kujanneq	
• Iterortinneq	
• Pinngitsaalineqarneq	
• Pinngitsaaleriarneqarneq	
• Nalikkaanik takutitsivigineqarneq / kannguttaatsuliorfigineqarneq	
• Allat atoqatiginneranni najuunneq	
• Inersimasunik ilaqlarluni pornofilminik/pornomik assilisanik isiginnaarneq	
• Atoqatigiinnermi peqataanissamik neqeroorfigineqarneq	
• Allat	
MEERAQ AJUTUMEERNEQARSIMAVOQ/AJUTUMEERNERMI ILAASIMAVOQ	
• Biilerluni ajutoorneq	
• Aallaammik aallartoorneq	
• Cykelerluni/knallerterluni ajutoorneq	
• Nakkarluni ajutoorneq	
• Snescootererluni ajutoorneq	
• Isilluni ipinikkut ajunaarneq	

	AAP
• Ikuallattoqarnerani	
• Angerlarsimaffimmi ajutoorneq	
• Allat	
ILAQUTTANUT ATTUUMASSUTEQARNEQ	
Meeqqap kikkut najugaqatigai?	
• Angajoqqaavigisat tamaasa	
• Angajoqqaavigisap aappaa	
• Angajoqqaavigisap aappaa angajoqqaassarlu	
• Aanaa aataakkunni	
• Ilaquttani allani	
• Ikinngutini	
• Angajoqqaarsiani	
• Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfirmi	
• Allat	
ILAQUTARIIT NAJUGAQARFIGISAAT:	
• Inissarsuarni inissiaq	
• Illumi	
• Kollegiemi ineeraq	
• Aalajangersimasumik angerlarsimaffeqanngitsut	
• Allat	
ILAQUTARIINNI TUNULIAQUTIT – ANAANAQ	
• Suliffeqqarpoq	
• Suliffeqanngilaq	
• Ilinniagaqartuuvoq	
• Suliamik ilinniagaqarsimasuuvoq	
• Suliamik ilinniagaqarsimasuunngilaq	
• Ilinniakkamik akunnattumik sivilissusilimmik naammassinnissimavoq	
• Ingerlaqqiffiusumik ilinniakkamik naammassinnissimavoq	
• Imigassamik atorerluisuuvoq	
• Hashimik atorerluisuuvoq	
• Ingerlalluartaqartuuvoq	
ILAQUTARIINNI TUNULIAQUTIT – ATAATAQ	
• Suliffeqqarpoq	
• Suliffeqanngilaq	
• Ilinniagaqartuuvoq	

	AAP
• Suliamik ilinniagaqarsimasuuvoq	
• Suliamik ilinniagaqarsimasuunngilaq	
• Ilinniakkamik akunnattumik sivilissusilimmik naamassinissimavoq	
• Ingerlaqqiffiusumik ilinniakkamik naamassinissimavoq	
• Imigassamik atornerluisuuvoq	
• Hashimik atornerluisuuvoq	
• Ingerlalluartuuvoq	
POLITIINUT SAAFFIGINNITTOQAREERNERATIGUT/ NALUNAARUTIGINNITTOQAREERNERATIGUT ILIUUTSIT	
• Meeraq isumaginninnermi oqartussanut innersuunneqarpoq	
Meeraq ilaqutariinni paarisassanngortitaasimavoq	
Meeraq ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmi inissinneqarsimavoq	
• Meeraq ilaqutarisanut/allanut isumagisassanngortinneqarsimavoq	
• Meeraq angerlarsimaffimmut / angajoqqaanut tunniunneqarpoq	
• Meeraq napparsimmavimmut unitsinneqarpoq / innersuunneqarpoq	
• Qimarnguimmut innersuunneqarpoq	
• Toqqissisimaneq pioqqilerpoq	
MEERAQ UNNERLUUNNEQARPOQ UNA MALILLUGU	
• Immikkut inatsit	
• Pinerluttulerinermik inatsit	
• Aqqusinikkut angallanneq pillugu inatsit	
• Alla	
PINEQAATISSIISUTIT	
• Mianersoqqussut	
• Eqqartuussinertaqanngitsumik akiliisitaasussanngortitaaneq	
• Eqqartuunneqarnikkut akiliisitaasussanngortitaaneq	
• Eqqartuussivimmi/eqqartuussisuunneqarfimmi eqqartuunneqarneq	
• Isertitsivimmiititaaneq	
ULLOQ UNNUARLU NALUNAARUSIANIT PAASISSUTISSAT	
POLITIIT NALUNAARUSIAANNIT PAASISSUTISSAT	

OQAATIGIUMASAT ALLAT:

INUUP NORMUA:

—

TULLERIINNERINI NORMU:

ARKI UNA POLITEEQARFIMMIIT
ANNINNEQANNGISAANNASSAAQ

ATUAKKIAT SULIAMUT ATTUUMASSUTILLIT

Killén, Kari:

Omsorgssvigt er alles ansvar

Hans Reitzels Forlag, 1996

Killén, Kari:

Barndommen varer i generationer – forebyggelse af omsorgssvigt

Hans Reitzels Forlag, 2001

Halse, John Aasted:

Omsorgssvigt – Hvorfor – Hvad gør vi?

Børns Vilkår, 1998

Halse, John Aasted:

Bristet Barndom – om truede familier og deres familier

Pædagogisk Psykologisk Forlag, 1993

Hansen, Frid A.

Børn som lever med forældrenes alkohol- og stofproblemer

Socialstyrelsen, Socialministeriet, 1996

Mortensen, Olav:

Børns reaktioner på forældrenes misbrug,

Artikel om børn som lever med forældrenes alkohol og stofproblemer

Socialstyrelsen, Socialministeriet, 1996

Andersen, Tage og Madsen, Monica C.:

Kunsten at flytte bjerge – nye veje i det forebyggende arbejde med børn og unge.

Det Kriminalpræventive Råd, 1999

Jørgensen, Per Schultz, Ertmann, Bo, Egelund, Niels og Dorrit Hermann:

Risikobørn – hvem er de – hvad gør vi?

Socialministeriet/Det Tværministerielle Børneudvalg, 1993

Nielsen, Bjarne B., Peilmann, Kirsten og Wenstrup, Lotte (Red.):

Seksuelt misbrug af børn,

PAARISA, Grønlands Hjemmestyre, 2000

Jørgensen, Per Schultz og Nissen, Morten:

Det usynlige omsorgssvigt

Socialforskningsinstituttet, 1990

Overgreb mod børn – ser du det – gør du noget?

Det kriminalpræventive Råd, 2003

Kreutzmann, Gladys:

Børn og Unges anbringelser uden for hjemmet

Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked, 1994

Kreutzmann, Gladys:

Farlige børn – børn i fare

Aalborg Universitet, 2002

Troelsen, Anne:

Seksuelle overgreb på børn i Grønland – et offerperspektiv på det grønlandske retssystem, 2000

Hestbæk, Anne-Dorthe:

Tvangsanbringelser i Norden

Socialforskningsinstituttet, 1998

Christensen, Else:

Trængte familier

Socialforskningsinstituttet, 1991

Christensen, Else:

Fra risikobørn til mønsterbrydere

Artikel i Nye veje 2000, Videncenter for Børn og Unge, 2000

Nye Veje 2000 – rapport fra konference om omsorgen for børn og unge

Videnscenter for Børn og Unge, Grønlands Hjemmestyre, 2000

Døgninstitutionernes Årsberetning 2001

Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked

Døgninstitutionernes Årsberetning 2002

Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked

Døgninstitutionernes Årsberetning 2003

Direktoratet for Familier og Sundhed

Rapport om Børn og Unge Forum

Grønlands Arbejdsgiverforening, 2003

Bjerregaard, Peter, Senderovitz, Frank og Ramlau-Hansen, Laila:

Mennesker og sundhed i Grønland,

DIKE og Landsstyremrådet for Sundhed, Miljø og Forskning, 1995

Curtis, Tine, Ibrug, Kim Moesgaard, og Bjerregaard; Peter:

Familie, Børn og Sundhed i Grønland

DIKE og Landsstyremrådet for Sundhed, Miljø og Forskning, 1997

Bjerregaard, Peter, Curtis, Tine, Senderovitz, Frank, Christensen, Ulla og Pars Tine:
Levevilkår, livsstil og helbred i Grønland
DIKE og Landsstyreområdet for Sundhed, Miljø og Forskning, 1995

Embedslægens årsberetninger fra årene 1991 til 2001
Embedslægeinstitutionen i Grønland

Virksomhedsberetning for politiet i Grønland 2002
Politimesterembedet i Grønland

Virksomhedsberetning for politiet Grønland 2003
Politimesterembedet i Grønland

Brochmann, Helene

Flergangskriminelle, rapport nr. 5 – En undersøgelse af grønlandske flergangskriminelle, deres sociale baggrund, kriminalitet og karriere
Den Grønlandske Retsvæsenkommission, august 1998.